Evaluatie- en prioriteitennota over het Nationaal actieplan (NAP) in de strijd tegen gendergerelateerd geweld 2021–2025

Document van het Nationaal platform van het maatschappelijk middenveld

Maart 2026

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave..... 2
Dankwoord..... 5
Inleiding..... 6
Deel 1: Transversale bevindingen..... 7
1.1. Onvolledige en ongelijke uitvoering van de maatregelen van het NAP..... 7
1.2. Te grote afhankelijkheid van kortetermijnfinanciering..... 8
1.3. Een verzwakte intersectionele politieke wil..... 8
1.4. Onvoldoende prioriteit voor preventie..... 9
1.5. Onvoldoende erkenning van de samenwerking met het maatschappelijk middenveld..... 9
Transversale conclusie..... 10
Deel 2: Analyse van de uitvoering van het NAP per pijler..... 11
2.1. Conceptueel kader..... 12
Inleiding: het belang van een coherent conceptueel kader..... 12
2.1.1. Een gecoördineerd alomvattend beleid om versnippering van de strijd tegen gendergerelateerd geweld te voorkomen..... 14
2.1.2. Een wet die alle vormen van gendergerelateerd geweld bestrijkt..... 16
2.1.3. Verzameling van gegevens..... 18
2.1.4. Het kwalitatieve en kwantitatieve onderzoek naar gendergerelateerd geweld versterken..... 20
Conclusie..... 22
2.2. Primaire preventie..... 23
Inleiding: van fragmentatie naar een coherente preventie..... 23
2.2.1. Relationele, affectieve en seksuele vorming (RSV/EVRAS): de noodzaak van veralgemening in België..... 24
2.2.2. Van sensibilisering naar een gecoördineerde gedragsverandering..... 26
2.2.3. Online geweld als transversale prioriteit..... 28
2.2.4. Preventie gericht op de daders en vermindering van recidive..... 30
2.2.5. Werken rond mannelijkheid, gendernormen en intersectionaliteit..... 32
2.2.6. Versterkte governance en regierol van de overheid..... 34
Conclusie..... 35
2.3. Preventiewerk bij professionals..... 36
Inleiding: preventiewerk bij professionals als structurele hefboom..... 36
2.3.1. Structurele verankering en harmonisatie van opleidingen..... 37
2.3.2. Vroegtijdige opsporing en gedeelde instrumenten voor professionele kennis..... 39
2.3.3. Structurele daderaanpak: een centraal onderdeel van preventie..... 41
2.3.4. Digitale veiligheid en cybergeweld..... 43

2.3.5. Ondersteuning en ontwikkeling van gendergerelateerde expertise in elke sector....44
2.3.6. Inclusieve professionele praktijken en veilige publieke ruimtes....45
Conclusie....47
2.4. Bescherming....48
Inleiding: slachtoffers centraal in bescherming, begeleiding en ondersteuning..48
2.4.1. Vluchthuizen en huisvestingsnood....49
2.4.2. Economisch geweld....50
2.4.3. Seksueel geweld en zorg....52
2.4.4. Gynaecologisch geweld, VGV en bescherming....54
2.4.5. Betere intersectorale samenwerking....56
Conclusie....57
2.5. Justitie....58
Inleiding: analyse, vooruitgang en aanbevelingen voor een betere bescherming van slachtoffers....58
2.5.1. Slachtoffergerichte politie- en eerstelijnsaanpak....59
2.5.2. Evaluatie en versterking van bestaande beleidsmaatregelen....62
2.5.3. Versterking van de erkenning en bescherming van slachtoffers....63
2.5.4. Voortzetting van de ontwikkeling van het overheidsbeleid....65
2.5.5. De rechten en belangen van slachtoffers beschermen....67
2.5.6. Effectieve onderzoeken en vervolging....70
Conclusie....71
2.6. Asiel en migratie....72
Inleiding....72
2.6.1. Bescherming van slachtoffers zonder stabiele verblijfsstatus....73
2.6.2. Gezinshereniging en bescherming van kinderen....75
2.6.3. Opvangvoorzieningen en rekening houden met gendergerelateerde kwetsbaarheden....77
2.6.4. "Veilige landen van herkomst" en procedurele waarborgen....78
2.6.5. Uitdagingen voor het NAP 2026-2029....80
2.6.6. Aanpassingen van wetgeving en procedures....81
2.6.7. Versterking van vaardigheden en opleiding....83
2.6.8. Coördinatie en samenwerking....84
Conclusie....85
2.7. Internationale samenwerking....86
Inleiding: Internationale actie als hefboom voor preventie en normatieve versterking....86
2.7.1. Gendermainstreaming in het internationale beleid....87
2.7.2. Versterking van de internationale normatieve kaders....89
2.7.3. Bewustmaking en opleiding in diplomatieke diensten....90

2.7.4. Bestrijding van gendergerelateerd geweld en conflictgerelateerd geweld als prioriteit..... 91
2.7.5. Financiële steun en transparantie ten aanzien van multilaterale partners 92
2.7.6. Preventie, bewustmaking en bescherming..... 93
2.7.7. Internationale WPS-agenda (Women, Peace and Security)..... 94
Conclusie..... 95

Dankwoord

Dit document is samengesteld dankzij de verschillende organisaties die deel uitmaken van het platform.

Het Nationaal Platform van het maatschappelijk middenveld is een federaal orgaan dat bestaat uit Vlaamse, Franstalige en Duitstalige verenigingen dat het mandaat heeft gekregen om de uitvoering van het Nationaal Actieplan in de strijd tegen gendergerelateerd geweld 2021-2025 te monitoren.

Dit werk werd gerealiseerd dankzij de verschillende verenigingen die het maatschappelijk middenveld vertegenwoordigen, namelijk:

ÇAVARIA

Centre de Prévention des Violences Conjugales et Familiales (CPVCF)

Collectif contre les violences familiales et l'exclusion - Pôles de ressources en violences conjugales

Femmes de droit

Frauenliga

GAMS

Garance

Isala

Keertij vzw, voorheen vzw ZIJN

La Voix des Femmes

Plan International Belgiique

Plateforme Citoyenne pour une Naissance Respectée (PCNR)

Punt vzw

Sensoa

Sofélia

Vrouwenraad

Wij bedanken ook Praxis asbl en Chayn om deel uitgemaakt te hebben van het platform, evenals alle organisaties die ons hebben gesteund en de nodige gegevens hebben verstrekt om deze nota mogelijk te maken.

Inleiding

Het Nationaal actieplan in de strijd tegen gendergerelateerd geweld 2021 - 2025 (hierna NAP) vormt een essentieel kader voor de coördinatie van de initiatieven van de verschillende overheidsniveaus in België om gendergerelateerd geweld te voorkomen en te bestrijden. In de afgelopen vijfentwintig jaar is er geleidelijk vooruitgang geboekt, **wat wijst op een toenemende politieke wil om het overheidsbeleid op dit gebied te versterken**. Het nationaal platform van het maatschappelijk middenveld is gemandateerd om toezicht te houden op de uitvoering van het Nationaal Actieplan in de strijd van gendergerelateerd geweld 2021-2025. In de intermediaire rapportage in december 2024 werd vastgesteld dat verschillende maatregelen met succes zijn uitgevoerd, hetgeen het platform onder de aandacht heeft gebracht. Tegelijkertijd wees het platform op de nog uit te voeren aspecten van de andere maatregelen.

Deze evaluatie- en prioriteitennota (2026) heeft tot doel de bevindingen van het nationaal platform te delen, evenals een reeks voorstellen en aanbevelingen, bestemd voor de Interdepartementale Groep (IDG). Deze bijdrage beoogt de verschillende bestuursniveaus te ondersteunen bij de uitvoering en versterking van het NAP, zodat België volledig kan voldoen aan de verplichtingen die werden aangegaan bij de ratificatie van het Verdrag van Istanbul in 2016.

De nota is als volgt gestructureerd:

Deel I. Transversale bevindingen met betrekking tot de uitvoering van het NAP.
Deel II. Gedetailleerde analyse van iedere pijler van het NAP. Voor elke pijler geven we een inleiding (achtergrond en context), bevindingen over de uitvoering van de pijler in kwestie en aanbevelingen van het maatschappelijk middenveld met betrekking tot de pijlers in kwestie.

Deel 1: Transversale bevindingen

De uitvoering van het Nationaal Actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld 2021–2025 heeft bijgedragen aan **een betere structurering van het overheidsbeleid** op dit gebied en aan **de versterking van de samenwerking tussen verschillende bestuursniveaus en institutionele actoren**. Verschillende belangrijke initiatieven zijn gelanceerd en bepaalde maatregelen hebben bijgedragen aan een betere preventie, de bescherming van slachtoffers en de integratie van gendergerelateerd geweld in diverse beleidsdomeinen.

De analyse van de uitvoering van het NAP benadrukt echter ook een **aantal structurele uitdagingen** die de effectiviteit en reikwijdte van de genomen maatregelen nog beperken. Deze uitdagingen hebben met name betrekking op de **planning en opvolging van het overheidsbeleid, de stabiliteit van financiering, het rekening houden met meervoudige kwetsbaarheden, de plaats van preventie, en de erkenning van de rol van het maatschappelijk middenveld.**

De hieronder gepresenteerde transversale bevindingen zijn bedoeld om deze kwesties in de kijker te zetten, bij te dragen aan de verbetering van het openbaar beleid en de ontwikkeling van het volgende Nationaal Actieplan te ondersteunen.

1.1. Onvolledige en ongelijke uitvoering van de maatregelen van het NAP

We constateren dat minder dan de helft van de maatregelen uit het NAP 2021-2025 volledig is uitgevoerd. Sommige maatregelen worden door de overheid als "gerealiseerd" of "in uitvoering" afgevinkt, maar dat betekent niet altijd dat ze een **reële impact hebben of op het terrein of effectief zijn in de vermindering van gendergerelateerd geweld**.

Onze voornaamste constatering is een gebrek aan langetermijnplanning, onvoldoende toegekende middelen en een **gebrek aan voldoende gestructureerde opvolgingsmechanismen.**

1.2. Te grote afhankelijkheid van kortetermijnfinanciering

Het platform maakt zich vooral zorgen over de **financieringsmodaliteiten** van acties tegen gendergerelateerd geweld. De combinatie van tijdelijke subsidies en projectoproepen van de overheid legt **een zware en continue druk op middenveldorganisaties** die zich bezighouden met de preventie van en de strijd tegen gendergerelateerd geweld.

Daardoor besteden verenigingen **een te groot deel van hun middelen en tijd aan het zoeken naar financiering en het opstellen van administratieve rapporten**. Dit gaat ten koste van hun fundamentele taken op het gebied van preventie, begeleiding en bescherming. Deze financiële onzekerheid belemmert de ontwikkeling van een langetermijnvisie, ondermijnt de opgebouwde expertise en schaadt de continuïteit van de acties, terwijl het maatschappelijk middenveld een essentiële pijler van de democratie is en een belangrijke speler in de uitvoering van de internationale verbintenissen van België.

1.3. Een verzwakte intersectionele politieke wil

Hoewel de intersectionele benadering een belangrijke plaats inneemt in het NAP 2021-2025, constateert het platform dat **het uitvoeren hiervan ongelijk blijft en zelfs achteruitgaat sinds 2025.**

In de praktijk ondervinden bepaalde categorieën slachtoffers – met name personen zonder verblijfsvergunning, personen met een handicap, personen die in armoede leven, sekswerkers en personen in de prostitutie, of personen die tot een seksuele en genderminderheid behoren – extra **belemmeringen om toegang tot bescherming, begeleidingsdiensten en ondersteuningsmaatregelen te krijgen.**

Deze moeilijkheden tonen aan dat ondanks de politieke wil die bij de opstelling van het NAP 2021-2025 aanwezig was, er nog steeds onvoldoende rekening wordt gehouden met meervoudige discriminatie. **Ongelijke toegang tot rechtsmiddelen en aangepaste bescherming naargelang de sociale, administratieve of economische situatie blijven een realiteit voor slachtoffers.**

Deze achteruitgang is in strijd met de herhaalde Aanbevelingen van GREVIO en de verplichtingen die voortvloeien uit het Verdrag van Istanbul, die staten oproepen om **een intersectioneel perspectief daadwerkelijk te integreren in het volledige beleid inzake preventie, bescherming en opvang van gendergerelateerd geweld.**

1.4. Onvoldoende prioriteit voor preventie

Ondanks de politieke wil die in het NAP tot uiting komt, blijft preventie de zwakke schakel in het overheidsbeleid inzake gendergerelateerd geweld. Preventieve maatregelen zijn vaak versnipperd, incidenteel en onvoldoende geëvalueerd.

Uit de beschikbare gegevens blijkt nochtans dat **investeringen in preventie een essentiële hefboom zijn om geweld en de menselijke, gezondheids-, sociale en economische kosten ervan duurzaam te verminderen.**

1.5. Onvoldoende erkenning van de samenwerking met het maatschappelijk middenveld

We constateren een aanhoudende **kloof tussen de formele erkenning van de rol van het maatschappelijk middenveld en de middelen die daadwerkelijk ter beschikking worden gesteld.** Organisaties in het veld leveren nochtans een actieve bijdrage aan de uitvoering van het NAP, op het vlak van preventie, begeleiding en slachtofferhulp.

Deze bijdrage wordt op institutioneel niveau onvoldoende erkend en wordt vaak geleverd onder **precaire financiële omstandigheden**, gekenmerkt door een sterke afhankelijkheid van incidentele financiering en projectoproepen door de overheid.

Deze situatie **ondermijnt de continuïteit van de acties, beperkt het vermogen van organisaties om een langetermijnvisie te ontwikkelen en brengt het voortbestaan van de door het maatschappelijk middenveld opgebouwde**

expertise in gevaar, die nochtans onmisbaar is voor de effectieve uitvoering van de verbintenissen van België op het gebied van de bestrijding van gendergerelateerd geweld.

Transversale conclusie

Beleid ter bestrijding van gendergerelateerd geweld werkt wanneer het coherent is, structureel wordt gefinancierd en in samenwerking met het maatschappelijk middenveld wordt ontwikkeld.

Hoewel er in de eerste jaren van de uitvoering van het NAP belangrijke vooruitgang is geboekt, hebben we **in 2025 een vertraging of zelfs een achteruitgang gezien**. **De bestrijding van gendergerelateerd geweld moet een politieke prioriteit zijn**, vooral in een moeilijke sociaaleconomische context en een kwetsbare samenleving.

Deel 2: Analyse van de uitvoering van het NAP per pijler

Het platform heeft zijn evaluatie van de uitvoering van het NAP 2021-2025 gestructureerd rond de volgende pijlers:

1) Conceptueel kader
2) Primaire preventie (bij het groot publiek, slachtoffers en daders)
3) Preventie bij professionals
4) Bescherming van de slachtoffers
5) Justitie
6) Asiel en migratie
7) Internationale samenwerking

Voor elk van deze pijlers geeft het platform een korte contextschets, een analyse van de uitvoering van de in het NAP voorziene maatregelen, en een reeks bevindingen en aanbevelingen.

2.1. Conceptueel kader

Inleiding: het belang van een coherent conceptueel kader

De eerste pijler van het NAP 2021-2025 implementeert een conceptueel referentiekader inzake gendergerelateerd geweld, dat door alle Belgische overheidsinstanties wordt gedeeld. Dit kader, gebaseerd op het Verdrag van Istanbul, heeft tot **doel een gemeenschappelijk begrip van gendergerelateerd geweld te bevorderen, een genderperspectief in het overheidsbeleid te integreren en een coherente aanpak** te bevorderen op het gebied van preventie, bescherming van slachtoffers en vervolging van daders.

In dat kader voorziet het NAP **de realisatie en promotie van verschillende tools die rekening houden met meervoudige en intersectionele discriminaties** (maatregel 4), waaronder een handboek voor professionals voor de uitvoering van het Verdrag van Istanbul. De goedkeuring in 2023 van de wet inzake feminicide, maakt ook deel uit van de maatregelen die zijn ontworpen om de eerste pijler uit te voeren. Echter blijven deze maatregelen tot op heden grotendeels ontoereikend.

Het is van essentieel belang om **regelmatig kwantitatieve en kwalitatieve gegevens te verzamelen** om zo gendergerelateerd geweld beter te kunnen monitoren en om op basis daarvan een geïntegreerd en gecoördineerd beleid te voeren. Hierbij moeten alle relevante sectoren en het maatschappelijk middenveld betrokken zijn zodat er gezamenlijk actie kan worden ondernomen tegen gendergerelateerd geweld.

Hoewel er al initiatieven zijn genomen, blijft het belangrijk dat er **voldoende aandacht wordt besteed aan een gemeenschappelijke analyse van gendergerelateerd geweld**. Hiervoor is het essentieel om op nationaal niveau een coherent en gecoördineerd beleid te voeren door data te verzamelen, onderzoek uit te voeren en een intersectioneel perspectief te waarborgen.

2.1.1. Een gecoördineerd alomvattend beleid om versnippering van de strijd tegen gendergerelateerd geweld te voorkomen.

Bevindingen

In zijn referentie-evaluatierapport heeft GREVIO de Belgische overheden sterk aangemoedigd om maatregelen te nemen om de coördinatie en de samenhang van het beleid en de maatregelen inzake gendergerelateerd geweld op **alle bestuursniveaus te verbeteren**. GREVIO benadrukte in het bijzonder de noodzaak om de versnippering van de coördinatie- en overleginstanties tegen te gaan, met name door **op nationaal niveau een platform op te richten waar alle betrokken actoren samenkomen**.

De belangrijkste antwoorden op deze versnippering zijn (1) de oprichting van de Interdepartementale Groep (**IDG**), waarin vertegenwoordigers van het federale, regionale en gemeenschappelijke niveau zitting hebben en die minstens twee keer per jaar bijeen komt en (2) het platform **NAP** met 16 organisaties die het maatschappelijk middenveld vertegenwoordigen.

De IDG is belast met het toezicht op de uitvoering van het NAP, met de steun van het nationaal platform van het maatschappelijk middenveld. Samen monitoren zij de implementatie van het NAP.

Tegelijkertijd blijft het NAP, als centraal instrument in de strijd tegen gendergerelateerd geweld, **moeilijk te operationaliseren**. Het bevat een reeks maatregelen die onvoldoende nauwkeurig zijn geformuleerd, zonder duidelijke resultaatindicatoren of uitvoeringsschema's. Bovendien zijn de middelen die de uitvoering van het NAP moeten garanderen, ontoereikend.

Aanbevelingen

Om de fragmentatie van de strijd tegen gendergerelateerd geweld tegen te gaan, geeft het platform de volgende aanbevelingen:

1. **Het versterken van de coherentie en de coördinatie** van het beleid inzake gendergerelateerd geweld tussen de verschillende bestuursniveaus.
2. **Het bestendigen en versterken van de samenwerking** tussen de interdepartementale Groep (IDG) en het nationaal platform.
3. **Het opstellen van het volgende NAP op basis van concrete doelstellingen,** voorzien van indicatoren, termijnen en evaluaties om de impact ervan te kunnen meten.
4. **Het waarborgen dat voldoende personele en financiële middelen** worden toegewezen zodat de maatregelen kunnen worden geoperationaliseerd en er een globale opvolging en effectieve evaluatie kan plaatsvinden.

2.1.2. Een wet die alle vormen van gendergerelateerd geweld bestrijkt

Bevindingen

Maatregel 6 van het NAP voorzag in een onderzoek naar de wenselijkheid en de toegevoegde waarde van een kaderwet en/of een samenwerkingsovereenkomst die alle vormen van gendergerelateerd geweld bestrijkt. Dit voornemen werd geconcretiseerd in de wet van 13 juli 2023 voor de preventie en de bestrijding van feminicides en gendergerelateerde dodingen (de zogenaamde feminicidewet).

Hoewel de expliciete invoering van de term "feminicide" in het wetgevingsarsenaal een belangrijke stap voorwaarts is, kan **deze wet niet als een geïntegreerd rechtskader worden gebruikt** omwille van het ontbreken van bepaalde vormen van gendergerelateerd geweld.

Een doeltreffende aanpak vereist dat gendergerelateerd geweld in zijn **sociologische en maatschappelijke context** wordt geplaatst, waarbij de **machtsverhoudingen worden erkend** die leiden tot de **structurele ongelijkheden** tussen vrouwen en mannen en deze in stand houden, zoals vastgesteld in het Verdrag van Istanbul. Om de maatschappelijke en sociologische componenten van deze ongelijkheden te begrijpen, is het van cruciaal belang om gendergerelateerd geweld vanuit een intersectionele benadering te analyseren, om de meest kwetsbare minderheden te beschermen.

Bovendien blijft het **Belgische normatieve kader inzake gendergerelateerd geweld complex en gefragmenteerd**, omdat het gebaseerd is op verschillende wetten, circulaires en sectorale maatregelen. Deze versnippering ondermijnt de begrijpelijkheid en toegankelijkheid van de rechten, zowel voor slachtoffers als voor professionals. Het is vaak moeilijk voor vrouwen en andere genderminderheden die verschillende vormen van discriminatie ervaren - zoals vrouwen met een handicap, personen in prostitutie of sekswerkers, vrouwen met een migratieachtergrond,

LGBTQIA+ personen, en andere genderminderheden - om beschermd en geholpen te worden in goede omstandigheden.

Het is daarom cruciaal om een k**aderwet in te voeren die het mogelijk maakt het strafrecht en het familierecht daarin op te nemen**, zodat gendergerelateerd geweld in een ruimer kader kan worden erkend. Dit zou zowel slachtoffers als professionals in staat stellen de rechten die voortvloeien uit de verschillende wetten en omzendbrieven beter te begrijpen. Deze versnippering schaadt immers de leesbaarheid en toegankelijkheid van rechten, zowel voor slachtoffers als voor professionals.

In deze context is het samenbrengen van de relevante bepalingen in één enkel rechtsinstrument van groot belang voor **de samenhang, de begrijpelijkheid en de doeltreffendheid**.

De invoering van een kaderwet waarin alle bestaande wettelijke en reglementaire bepalingen zijn opgenomen, zou de **samenhang tussen de verschillende rechtsgebieden**, met name tussen het strafrecht en het familierecht, versterken. Een dergelijke aanpak zou de (h)erkenning van alle vormen van gendergerelateerd geweld vergemakkelijken, evenals de effectieve toepassing van de daaruit voortvloeiende rechten en plichten.

Aanbevelingen

Om een kaderwet binnen het Belgisch juridisch stelsel mogelijk te maken geeft het platform de volgende aanbevelingen:

1. **Het opstellen van een kaderwet** die alle vormen van geweld omvat die in het Verdrag van Istanbul zijn opgenomen, in de EU-richtlijn van 14 mei 2024 ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, evenals gynaecologisch en obstetrisch geweld.

2. Het **structureren van deze wet rondom de pijlers van het Verdrag van Istanbul** - preventie, bescherming van slachtoffers, vervolging van daders en geïntegreerde politiek.
3. In deze wet **het beginsel van non-regressie ('standstill')** op het gebied van de bestrijding gendergerelateerd geweld opnemen om de bestaande rechten en maatregelen te waarborgen zodat deze niet kunnen worden afgezwakt.

2.1.3. Verzameling van gegevens

Bevindingen

a) Multidisciplinair expertisecentrum

Binnen het IGVM was de oprichting gepland van een onafhankelijk en multidisciplinair expertisecentrum ter ondersteuning van de monitoring en evaluatie van het beleid, de verzameling van gegevens, het onderzoek en de coördinatie van opleidingen. Op dit moment is dit centrum nog niet operationeel.

b) Werkgroep administratieve gegevens

De werkgroep "administratieve gegevens", die in 2022 binnen de IDG is opgericht, richt zich op de uitvoering van de wet ter preventie van feminicide. Tot op heden (maart 2026) is nog geen openbaar rapport gepubliceerd.

c) Verzameling van administratieve statistieken door politie en justitie

Hoewel de administratieve statistieken van politie en justitie zijn verbeterd, ontbreken nog bepaalde vormen van geweld die onder het Verdrag van Istanbul en de

Europese richtlijn (2024/1385) vallen. Bovendien bevatten de beschikbare gegevens niet alle door GREVIO aanbevolen variabelen.

Aanbevelingen

Om de dataverzameling te bestendigen, geeft het platform de volgende aanbevelingen :

1. **Het operationaliseren van het multidisciplinaire expertisecentrum** binnen het Instituut voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen (IGVM).
2. Het **aanvullen van de politie- en justitiële statistieken** met de strafbare vormen van gendergerelateerd geweld die worden genoemd in het Verdrag van Istanbul en de Europese richtlijn, maar die nog niet zijn opgenomen in de huidige Belgische administratieve statistieken.
3. Rekening houden met de **GREVIO-richtlijnen voor het verzamelen van gegevens.** De verzamelde gegevens moeten met name de volgende informatie bevatten: het soort geweld; het geslacht van het slachtoffer en dat van de dader; de relatie tussen de dader en het slachtoffer (om te bepalen of het om huiselijk geweld gaat); de leeftijd van het slachtoffer (om vast te stellen of het minderjarig of meerderjarig is) en die van de dader; de geografische locatie.
4. Het **toepassen van de door GREVIO opgestelde checklist** met betrekking tot artikel 11 van het Verdrag van Istanbul om zo de dataverzameling compleet, coherent en vergelijkbaar te maken.
5. Het onderzoeken **hoe de door het maatschappelijk middenveld verzamelde statistische gegevens kunnen worden geïntegreerd**: verzamelstrategie, methodologie, rapportagestrategie, enz.

2.1.4. Het kwalitatieve en kwantitatieve onderzoek naar gendergerelateerd geweld versterken

Bevindingen

België heeft deelgenomen aan het **Europese EU-GBV-onderzoek** naar gendergerelateerd geweld en interpersoonlijk geweld, met onder meer een samenvattend rapport (IWEPS) dat een eerste overzicht geeft van de belangrijkste indicatoren. Bovendien heeft het IGVM academische partners (UCLouvain, UGent en ULiège) opdracht gegeven om een eindrapport op te stellen met een analyse van de EU-GBV-gegevens (februari 2024 – februari 2025), dat naar verwachting in 2026 zal worden gepubliceerd, met name om tegemoet te komen aan de aanbevelingen van GREVIO.

Er worden ook andere enquêtes vermeld, zoals de Veiligheidsmonitor van de Politie (2024) en de Belgische Gezondheidsenquête / Women's Health Report Belgium 2024, waarbij een gendergerelateerde analyse van geweld werd voorzien maar niet werd uitgevoerd..

Aanbevelingen

Het platform geeft de volgende aanbevelingen omtrent het versterken van kwantitatief en kwalitatief onderzoek van gendergerelateerd geweld:

1. Het baseren van nationale prevalentie onderzoeken en door het IGVM in opdracht gegeven onderzoeken op de **definities en vormen van gendergerelateerd geweld zoals beschreven in de Europese regelgeving** (Verdrag van Istanbul en EU-richtlijn).
2. Het ontwikkelen van een **gecoördineerd onderzoeksprogramma** met prioritaire doelstellingen , rekening houdend met bestaande administratieve enquêtes, met duidelijk omschreven methodologische benaderingen die in

overeenstemming zijn met de Europese regelgeving, alsook met tijdschema's en begrotingen.

3. **Het toepassen van een intersectionele benadering** gedurende de hele onderzoekscyclus en de verwerking van de gegevens: formulering van onderzoeksvragen, verzameling, analyse en communicatie van de resultaten.
4. Ervoor zorgen dat **de gegevens relevant, vergelijkbaar en regelmatig bijgewerkt zijn.**
5. Het **centraliseren van de gegevens en onderzoeken online op één plek**, zodat ze gemakkelijk toegankelijk zijn voor het grote publiek.
6. Het **uitdiepen van het eindrapport van het IVGM** met een analyse van de EU-GBV-gegevens door **middel van vervolgstudies, de analyse uitbreiden naar andere vormen van geweld** (en niet alleen intimidatie, ongewenst seksueel gedrag op het werk, psychologisch geweld door een intieme partner, fysiek of seksueel geweld, kindermishandeling) en de statistieken over vrouwen en mannen op een genuanceerde manier in context plaatsen.
7. Het opzetten van een **systematische samenwerking met relevante maatschappelijke organisaties**, bijvoorbeeld via deelname aan stuurgroepen of begeleidingscomités bij de start van nieuw onderzoek.
8. Het toevoegen van een **grondige analyse over gendergerelateerd geweld in het kader van de Belgische gezondheidsenquête en in het kader van de Veiligheidsmonitor van de politie.**

Conclusie

De bestrijding van gendergerelateerd geweld vereist een **gemeenschappelijk begrip,** zoals beschreven in het Europese regelgevend kader, een **doeltreffende coördinatie** tussen de verschillende bestuursniveaus en duidelijke, **nauwkeurige en meetbare doelstellingen**. Een effectieve samenwerking tussen alle belanghebbenden – overheidsinstellingen, actoren in het veld en maatschappelijke organisaties – is eveneens een essentiële voorwaarde voor de doeltreffendheid van het beleid.

Relevante en gerichte maatregelen moeten kunnen steunen op betrouwbare en recente gegevens en op onderzoek naar alle vormen van gendergerelateerd geweld, waarbij een intersectioneel perspectief wordt geïntegreerd.

In dit perspectief is het van essentieel belang dat het **volgende nationaal actieplan maatregelen vaststelt met duidelijke indicatoren en precieze termijnen,** zodat de impact ervan kan worden geëvalueerd. Het moet ook voorzien in de nodige personele en financiële middelen om een doeltreffende en duurzame uitvoering van de geplande acties te garanderen.

2.2. Primaire preventie

Inleiding: van fragmentatie naar een coherente preventie

Vanuit onze analyse stellen we vast dat het huidige NAP de laatste jaren belangrijke stappen heeft gezet op het vlak van sensibilisering, bescherming en vervolging. Toch **blijft de structurele verankering van primaire preventie onvoldoende uitgewerkt.**

De vele gesubsidieerde initiatieven in het kader van het NAP zijn vaak waardevol, maar te **gefragmenteerd, projectmatig en onvoldoende op elkaar afgestemd.**

Hoewel sensibiliseringsinitiatieven belangrijke instrumenten zijn, is het essentieel om daarnaast sterker in te zetten op **afstemming, samenwerking tussen de actoren en systematische evaluatie van de initiatieven**. Een betere coördinatie tussen betrokken actoren zorgt voor meer consistentie in de boodschappen, een grotere reikwijdte en een sterkere impact, waardoor de kans op duurzame gedragsveranderingen wordt vergroot.

In dit kader lijkt een duidelijkere rol van sturing en coördinatie door de overheid noodzakelijk om een meer coherente en geharmoniseerde aanpak te ondersteunen, gebaseerd op **duidelijke doelstellingen, structurele financiering en gemeenschappelijke mechanismen voor impactevaluatie.**

Primaire preventie vereist **duurzame en structurele interventies** die gericht zijn op het transformeren van sociale normen en gedragingen. Hierbij moet bijzondere aandacht uitgaan naar educatie, gendernormen, opvattingen over mannelijkheid, online contexten en dadergerichte preventie, alles binnen een samenhangend en gecoördineerd beleidskader.

.

2.2.1. Relationele, affectieve en seksuele vorming (RSV/EVRAS): de noodzaak van veralgemening in België

Bevindingen

Het huidige NAP legt sterk de nadruk op sensibiliseringscampagnes van onder andere 1712, WAT WAT, Sensoa, enz. maar **mist een structurele, uniforme en verplichte verankering van relationele en seksuele vorming (RSV/EVRAS)** binnen alle onderwijsnetten en gemeenschappen. Inzetten op seksuele opvoeding blijft de beste preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Net zoals EVRAS aan Waalse kant is er ook meer nood aan ondersteuning aan Vlaamse kant.

Preventie via seksuele voorlichting blijft één van de **meest effectieve strategieën om grensoverschrijdend seksueel gedrag te voorkomen en respectvolle relaties te bevorderen.** Zoals blijkt uit de ontwikkeling van EVRAS in Wallonië, kan de structurele integratie van deze inhoud in educatieve trajecten bijdragen aan een sterkere preventie van gendergerelateerd geweld. Tegelijk is er in Vlaanderen een toenemende behoefte aan ondersteuning op dit gebied.

Preventie door middel van educatie en onderwijs is de meest duurzame strategie, maar vereist beleidscoördinatie en structurele verankering om effect te sorteren.

Aanbevelingen

Om de structurele verankering van seksuele en relationele voorlichting in alle onderwijsnetwerken te versterken en de preventie van gendergerelateerd geweld te ondersteunen, wordt het volgende aanbevolen:

1. **Het verplicht verankeren van RSV/EVRAS in alle onderwijsnetten en gemeenschappen,** met opname in eindtermen en minimumdoelen.

2. Het ontwikkelen van **duidelijke en leeftijdsspecifieke doelstellingen** om een consistente voortgang in het leerproces te waarborgen.
3. **Het promoten van een benadering gebaseerd op positieve seksualiteit**, inclusief toestemming, het erkennen en respecteren van grenzen, en een kritische reflectie op genderrollen en -normen**.**
4. **Het vaststellen van kwaliteitsnormen**, evenals systematische opvolgings- en evaluatiemechanismen voor EVRAS/RSV-programma's.
5. **Het vrijmaken van structurele middelen voor het opleiden en bijscholen** van leerkrachten om hun competenties op dit vlak te versterken.
6. **Het ondersteunen van scholen in hun samenwerking** met externe experten en organisaties met de nodige expertise.
7. **Het versterken van de coördinatie tussen de gemeenschappen** om een gemeenschappelijke sokkel van competenties en consistente benaderingen over het hele grondgebied te garanderen.

2.2.2. Van sensibilisering naar een gecoördineerde gedragsverandering

Bevindingen

Veel preventieve maatregelen zijn gericht op bewustwording, maar blijven van korte duur, top-down en onvoldoende gecoördineerd. Het maatschappelijk middenveld wordt vaak **te laat bij het proces van ontwikkeling van campagnes betrokken.**

Daarnaast richten sensibiliseringscampagnes zich vaak voornamelijk op slachtoffers of personen die potentieel slachtoffer kunnen worden, **terwijl strategieën om sociale normen en gedragingen bij (potentiële) daders te veranderen nog onvoldoende ontwikkeld zijn.**

De huidige campagnes richten zich vooral op jonge doelgroepen, terwijl **andere leeftijdsgroepen moeilijker te bereiken zijn.** Bewustmakingscampagnes alleen zijn echter niet voldoende om duurzame gedragsveranderingen te bewerkstelligen.

In deze context blijkt het noodzakelijk een **meer structurele en beter gecoördineerde aanpak te ontwikkelen**, gebaseerd op gerichte campagnes, aangepast aan verschillende doelgroepen, en geïntegreerd in een brede strategie voor de transformatie van sociale normen.

Aanbevelingen

Om de impact van preventiebeleid te versterken en duurzame veranderingen in sociale normen en gedragingen te bevorderen, wordt het volgende aanbevolen:

1. **Het ontwikkelen van een gecoördineerde en geharmoniseerde communicatiestrategie,** met consistente en complementaire kernboodschappen.
2. **Het installeren van structurele partnerschappen met het maatschappelijk middenveld** voor het ontwerpen, uitvoeren en evalueren van preventieve campagnes.

3. **Het bevorderen van campagnes die zich ook richten op (potentiële) daders,** om bij te dragen aan de transformatie van sociale normen en gedragingen.
4. **Het voorzien van verplichte en systematische mechanismen voor de evaluatie van de impact van campagnes**, om hun effectiviteit te meten en het openbaar beleid te sturen.
5. Afstappen van louter projectmatige financiering en kiezen voor meer **structurele financieringsmechanismen** die het mogelijk maken langetermijnstrategieën voor preventie te ontwikkelen.

2.2.3. Online geweld als transversale prioriteit

Bevindingen

Online gendergerelateerd geweld krijgt nog steeds **onvoldoende structurele en strategische aandacht,** ondanks de toename in frequentie en impact.

Digitale vormen van geweld — zoals cyberpesten, cyberintimidatie, de niet-consensuele verspreiding van intieme beelden of “deepnudes”, evenals het aanzetten tot haat of geweld online — vormen nochtans steeds vaker voorkomende uitingen van gendergerelateerd geweld.

Het IGVM heeft hier in 2022 een eerste onderzoek over gevoerd waarbij de klemtoon lag op cyberpesten en het verspreiden van wraakporno. Het onderzoek rondom deepnudes alsook de aanzet om een code of practice op Europees niveau te schrijven laat de urgentie zien om ook de verspreiding van deepnudes mee te nemen in de strijd tegen gendergerelateerd geweld.

Een geïntegreerde aanpak is daarom noodzakelijk om de specifieke dynamieken van online geweld effectief te voorkomen en aan te pakken. Preventie in digitale omgevingen kan immers alleen doeltreffend zijn wanneer zij deel uitmaakt van een **bredere en gecoördineerde beleidsstrategie.**

Aanbevelingen

Om de preventie en aanpak van gendergerelateerd geweld in digitale omgevingen te versterken, wordt aanbevolen om:

1. **Het expliciet opnemen van gendergerelateerd geweld online als prioriteit in een preventiestrategie**, met bijzondere aandacht voor cyberpesten, cyberintimidatie, de niet-consensuele verspreiding van intieme of door kunstmatige intelligentie gegenereerde en/of gemodificeerde

beelden (deepnudes), en het aanzetten tot haat of geweld online, in overeenstemming met de toepasselijke Europese regelgeving.

2. Het ontwikkelen van specifieke preventie- en interventiestrategieën die zijn **afgestemd op digitale contexten**, rekening houdend met de specificiteiten van online platforms en praktijken**.**
3. **Het bevorderen van structurele samenwerking tussen actoren** in het onderwijs, justitie, digitale platforms en organisaties van het maatschappelijk middenveld.
4. Het ontwikkelen van **expertise en kennisdeling op nationaal niveau** ondersteunen en coördineren, om het begrip en de aanpak van gendergerelateerd online geweld te verbeteren.
5. De aanbevelingen uit het onderzoek over deepnudes bij jongeren van het IGVM meenemen in het toekomstige NAP.

2.2.4. Preventie gericht op de daders en vermindering van recidive

Bevindingen

Het huidige NAP focust voornamelijk op bescherming van slachtoffers en op de juridische vervolging. **Dadergerichte interventies blijven beperkt en niet systematisch ingebed** op politiek niveau. Er is vandaag geen nationaal gecoördineerd systeem van gedragsveranderingstrajecten.

Effectief preventiebeleid veronderstelt dat beschermingsmaatregelen en vervolging worden aangevuld met **structurele investeringen in gedragsverandering bij daders** om zo de kans op recidive significant te verlagen.

Zonder gecoördineerde interventies bij daders blijft het beleid voornamelijk reactief en niet transformatief.

Aanbevelingen

Om recidive beter te voorkomen en effectieve interventies bij daders van gendergerelateerd geweld te ondersteunen, wordt het volgende aanbevolen:

1. **Het structureel financieren en ondersteunen** van evidence-based **daderhulpprogramma's**.
2. **Het versterken van daderinterventies en deze koppelen aan rechterlijke beslissingen** waar relevant.
3. Het expliciet **opnemen van recidivepreventie als beleidsdoelstelling** binnen de strijd tegen gendergerelateerd geweld.
4. Het invoeren van **systematische evaluaties** om de effectiviteit ervan te meten en ervoor te zorgen dat ze aansluiten bij bredere preventiestrategieën. Interventies systematisch evalueren en afstemmen op bredere preventiestrategieën.

5. Het **opnemen van de aanbevelingen** zoals deze beschreven staan in de resolutie van het Adviescomité Maatschappelijke Eemancipatie van de Kamer betreffende het seksueel en intrafamiliaal geweld tegen vrouwen met een focus op daders (6 maart 2026).

2.2.5. Werken rond mannelijkheid, gendernormen en intersectionaliteit

Bevindingen

Hoewel het NAP het belang benadrukt van de betrokkenheid van jongens en mannen bij de preventie van gendergerelateerd geweld, wordt deze aanpak in het overheidsbeleid nog vaak weinig operationeel gemaakt. Programma's die gericht zijn op het in vraag stellen van schadelijke gendernormen en het bevorderen van positieve modellen van mannelijkheid zijn zelden structureel verankerd, en de intersectionele benadering blijft ongelijk verdeeld.

Daarnaast wordt de **intersectionele aanpak in de ontwikkeling en uitvoering van preventie-initiatieven vaak niet systematisch toegepast.** Verschillende vormen van discriminatie en kwetsbaarheid worden niet altijd meegenomen.

Werken aan gendernormen en mannelijkheidsmodellen op structurele wijze vormt een essentieel instrument om de diepere oorzaken van gendergerelateerd geweld aan te pakken. Verandering van sociale normen vereist coherente en duurzame inspanningen.

Aanbevelingen

Om de preventie van gendergerelateerd geweld te versterken door structurele actie op sociale normen en mannelijkheidsmodellen, wordt het volgende aanbevolen:

1. Het **ontwikkelen van programma's** op basis van wetenschappelijke gegevens die gericht zijn op het bevorderen van positieve en gelijkwaardige vormen van mannelijkheid.
2. **Het expliciet identificeren van mannen en jongens als doelgroep** van preventie, terwijl stigmatiserende benaderingen vermeden worden.

3. **Het stimuleren van initiatieven die werken aan gendernormen,** met name op het gebied van machtsverhoudingen, emotionele expressie en het transformeren van sociale normen.
4. **Het systematisch integreren van een intersectionele aanpak** in alle preventieprogramma's en interventies gericht op daders.
5. **Coördinatie van deze initiatieven op beleidsniveau versterken**, in samenwerking met actoren uit onderwijs, jeugd en welzijnssector.

2.2.6. Versterkte governance en regierol van de overheid

Bevindingen

De preventie van gendergerelateerd geweld blijft gekenmerkt door een versnipperd landschap, waarin **veel relevante initiatieven worden uitgevoerd, maar deze blijven vaak verspreid en onvoldoende gecoördineerd**. Deze fragmentatie beperkt de algemene effectiviteit van de ondernomen acties.

Een meer gecoördineerde en geharmoniseerde aanpak is dan ook noodzakelijk om de **consistentie van het preventiebeleid te versterken** en duurzame gedragsveranderingen te bevorderen.

Aanbevelingen

Om de samenhang, coördinatie en effectiviteit van het beleid ter voorkoming van gendergerelateerd geweld te versterken, wordt het volgende aanbevolen:

1. **Het scherper definiëren van de rol van het NAP** als strategisch en richtinggevend kader binnen de strijd tegen gendergerelateerd geweld.
2. **Het versterken van de harmonisatie tussen de verschillende bevoegdheden** en hun respectievelijke actieplannen.
3. **Het geven van een duidelijk coördinerende regierol aan de federale overheid,** in samenwerking met gewesten en gemeenschappen.
4. **Het financieren op structurele basis en een langetermijnvisie** garanderen.
5. **Het ontwikkelen van een gezamenlijke monitoring, evaluatie en meetbare impactindicatoren** om zo de effectiviteit van politiek beleid beter te monitoren en hierdoor maatschappelijk beslissingen beter te kunnen nemen.

Conclusie

Duurzame primaire preventie vereist meer dan ad hoc bewustmakingscampagnes. Dit veronderstelt een **structurele verankering, diepgaand werk aan sociale normen, gedragsveranderende interventies en langetermijninvesteringen**, binnen een samenhangend, gecoördineerd en systematisch geëvalueerd beleidskader.

In dit perspectief moet het volgende NAP evolueren van een verzameling initiatieven naar een **meer geïntegreerd, geharmoniseerd en transformerend preventiebeleid,** gebaseerd op samenwerking tussen actoren, coherentie van acties en het meten van hun impact. Een dergelijke aanpak is een essentiële voorwaarde om gendergerelateerd geweld duurzaam terug te dringen.

2.3. Preventiewerk bij professionals

Inleiding: preventiewerk bij professionals als structurele hefboom

Professionals bij de politie, justitie, gezondheidszorg, onderwijs en sociale sectoren spelen een sleutelrol in de preventie, opsporing en aanpak van gendergerelateerd geweld. Hoewel het huidige NAP bepaalde initiatieven heeft ondersteund, is de professionalisering nog onvoldoende structureel verankerd.

Opleidingen blijven vaak projectmatig georganiseerd, expertiseontwikkeling gebeurt versnipperd en referentiepersonen beschikken over beperkte mandaten en middelen. Hierdoor ontstaan **aanzienlijke verschillen tussen regio's en sectoren**, wat leidt tot **ongelijkheid in detectie, begeleiding en opvolging.**

Een duurzaam preventiebeleid vereist daarom een **interfederale strategie** waarin opleiding, ondersteuning en samenwerking niet langer afhankelijk zijn van tijdelijke projecten, maar structureel worden ingebed binnen beroepsprofielen, organisaties en beleidskaders.

2.3.1. Structurele verankering en harmonisatie van opleidingen

Bevindingen

Opleidingen inzake gendergerelateerd geweld blijven momenteel in sterke mate afhankelijk van **ad-hoc initiatieven en regionale initiatieven**. Het bestaande gemeenschappelijke opleidingskader werd slechts gedeeltelijk geïntegreerd in basisopleidingen en beroepsprofielen. **Hierdoor beschikken professionals niet overal over dezelfde kerncompetenties** om situaties van gendergerelateerd geweld te voorkomen, te detecteren en adequaat aan te pakken.

Deze lacune manifesteert zich in het bijzonder in bepaalde sectoren, met name binnen de gezondheidszorg. De preventie en herkenning van seksueel en gendergerelateerd geweld — in het bijzonder gynaecologisch en obstetrisch geweld alsook mensen in de prostitutie en sekswerkers — zijn immers nog onvoldoende geïntegreerd in zowel initiële opleidingen als permanente vorming.

Deze situatie leidt tot aanzienlijke verschillen tussen sectoren en regio's en beperkt de coherentie van interventies.

Structurele professionalisering vormt dan ook een **essentiële voorwaarde om een coherente en kwaliteitsvolle opvang en begeleiding van zowel slachtoffers als daders te waarborgen**, en om de preventie van gendergerelateerd geweld op duurzame wijze te versterken.

Aanbevelingen

Om de professionalisering te versterken en een harmonisatie van de competenties van professionals te waarborgen, wordt het volgende aanbevolen:

1. **Het integreren van een gemeenschappelijk, structureel en verplicht opleidingskader** in de basis- en voortgezette opleidingen voor politie, magistratuur, gezondheidszorgprofessionals en professionals uit de sociale sector.
2. **Het versterken van competentie- en beroepsprofielen** door er verantwoordelijkheden in op te nemen op het vlak van seksuele gezondheid en inzake de preventie, detectie en aanpak van seksueel en gendergerelateerd geweld binnen de gezondheidszorg, in het bijzonder gynaecologisch en obstetrisch geweld, en erop toe te zien dat deze elementen worden geïntegreerd in de initiële opleidingen en permanente vorming van gezondheidszorgprofessionals.
3. **Opleidingen tegen gendergerelateerd geweld ten aanzien van minderheden toegankelijk maken,** zoals vrouwen in de prostitutie en sekswerkers, LGBTQIA+-personen, vrouwen die het slachtoffer zijn van mensenhandel, mensen zonder verblijfsvergunning, slachtoffers van incest, enz.
4. **Het integreren in studieprogramma's van gendergerelateerd geweld**, zoals gedefinieerd in het Verdrag van Istanbul.
5. **Het harmoniseren van de opleidingsinhoud** tussen de gemeenschappen en de regio's om territoriale verschillen te verminderen.
6. **Het ontwikkelen van een nationaal register van opleidingen en competenties**, gekoppeld aan kwaliteitsnormen, accreditatie en periodieke evaluatie.

2.3.2. Vroegtijdige opsporing en gedeelde instrumenten voor professionele kennis

Bevindingen

Detectie van intrafamiliaal en gendergerelateerd geweld blijft ongelijk ontwikkeld. Professionals hebben te weinig overzicht van **de beschikbare tools, protocollen en doorverwijzingstrajecten.** Samenwerking blijft daardoor vaak afhankelijk van lokale netwerken. De afgelopen jaren zijn er echter door het IGVM en andere organisaties tal van instrumenten ontwikkeld om intrafamiliaal geweld sneller te kunnen opsporen.

(1) Risicotaxatie

Zo is er in 2021 het onderzoek over de Risicotaxatie en risicomanagement van seksuele delinquenten gepubliceerd. Bovendien zal de Stopfeminicidewet op termijn de **nodige opleidingen mogelijk maken om zo politie en justitie beter op te leiden** om slachtoffers van intrafamiliaal en gendergerelateerd geweld te ondersteunen met gendersensitieve aanpak.

(2) Dwingende controle

Daarnaast bestaan er sinds 2024 ook instrumenten voor opsporing van dwingende controle ontwikkeld door het IGVM en l'Observatoire Féministe des Violences faites aux Femmes. Deze instrumenten zijn gecategoriseerd in twee gidsen :

(a) een gids voor politie, slachtofferhulp en eerstelijnsdiensten
(b) een gids voor klinisch psychologen.

Dankzij deze documenten kunnen professionals situaties van dwingende controle opsporen met behulp van screeningsinstrumenten en de waarschuwingssignalen identificeren.

De ontwikkeling van een gedeelde infrastructuur voor professionele kennis zou het mogelijk maken de kwaliteit van interventies te verbeteren en territoriale

ongelijkheden op het vlak van bescherming en opvolging van slachtoffers te verminderen.

Aanbevelingen

Voor vroegtijdige opsporing via gedeelde instrumenten wordt het volgende aanbevolen:

1. Het **verplicht invoeren van modules voor de detectie van gendergerelateerd geweld** binnen ziekenhuisnetwerken en eerstelijnszones, met aandacht voor trauma- en diversiteit sensitieve benaderingen.
2. Het **ontwikkelen van een nationaal digitaal platform voor professionals** dat instrumenten, protocollen, opleidingen en doorverwijzingsroutes bundelt met betrekking tot gendergerelateerd geweld.
3. **Het structureel versterken van de interdisciplinaire samenwerking** tussen de betrokken sectoren, waaronder politie, justitie, gezondheidszorg en hulpverlening.
4. **Zorgen voor de systematische verzameling, actualisering en verspreiding van goede praktijken** in de strijd tegen gendergerelateerd geweld.
5. **Het verspreiden en actualiseren van de door het IGVM ontwikkelde instrumenten.**

2.3.3. Structurele daderaanpak: een centraal onderdeel van preventie

Bevindingen

De interfederale akkoorden met betrekking tot de begeleiding en behandeling van daders van strafbare feiten blijven gedeeltelijk onafgerond. **Studies over de effectiviteit van interventieprogramma's en over de preventie van recidive blijven beperkt**. Bovendien **blijft het aantal oproepen naar de bestaande hulplijnen voor (potentiële) daders bijzonder laag** — slechts 1,9% voor de Waalse lijn 0800/30.030 en ongeveer 3% voor de lijn 1712 in Vlaanderen.

Een coherente aanpak van daders zou het mogelijk maken om het **overheidsoptreden te verschuiven van een voornamelijk reactieve logica naar preventie op basis van duurzame gedragsverandering** en het verminderen van het risico op recidive.

Aanbevelingen

Om een preventiegerichte aanpak bij (potentiële) daders te bespoedigen, geeft het platform de volgende aanbevelingen :

1. **Het formaliseren van de interfederale samenwerkingsakkoorden** rond daderbegeleiding en volledig uitvoeren met duidelijke KPI's (Key Performance Indicators) voor instroom, doorlooptijd van de programma's en recidive monitoring. Structurele financiering voorzien voor evidence-based interventieprogramma's.
2. Het voorzien van een **structurele financiering voor interventieprogramma's** die gebaseerd zijn op wetenschappelijk onderbouwde gegevens.
3. **Het koppelen van interventieprogramma's voor daders en gerechtelijke procedures waar nodig is**.

4. Het **ontwikkelen van een nationale onderzoekslijn** rond impactevaluatie en recidivepreventie.
5. Het invoeren van nationale standaarden voor risicotaxatie.
6. Het implementeren van de aanbevelingen die opgenomen zijn in de resolutie van het Adviescomité Maatschappelijke Eemancipatie van de Kamer betreffende het seksueel en intrafamiliaal geweld tegen vrouwen met een focus op daders (6 maart 2026).

2.3.4. Digitale veiligheid en cybergeweld

Bevindingen

Hoewel juridische en operationele instrumenten rond cybergeweld ontwikkeld worden, blijft **de praktische operationalisering binnen politie en justitie onvolledig.** Samenwerking met digitale platformen en telecomoperatoren blijft vaak beperkt tot projectmatige initiatieven van korte duur.

Digitaal geweld vereist een geïntegreerde aanpak waarbij juridische instrumenten, technische samenwerking en professionele expertise elkaar versterken.

Aanbevelingen

Om de publieke respons op cybergeweld te versterken en een betere bescherming van slachtoffers te waarborgen, stelt het platform volgende aanbevelingen voor :

1. **Het implementeren van de nieuwe EU-regelgeving rond cybergeweld** via opleiding en training binnen politie en magistratuur.
2. **Het versterken van de procedures** om de snelle verwijdering van schadelijke inhoud en de beschermingsmechanismen voor slachtoffers te versterken.
3. **Het ontwikkelen van een structurele actieketen** in verband met de Digital Services Act, onder meer door de inzet van trusted flaggers en de invoering van een opvolgingsprocedure op federaal niveau.
4. **Het voorzien van een jaarlijkse evaluatie** van meldplatformen en beschikbare tools.

2.3.5. Ondersteuning en ontwikkeling van gendergerelateerde expertise in elke sector

Bevindingen

De referentiepersonen gender beschikken vaak over beperkte tijd, onvoldoende middelen en wisselende institutionele slagkracht. Tegelijk **ontbreken duurzame sectorale expertisecentra** die kennisdeling en kwaliteitsontwikkeling ondersteunen.

Een structurele ondersteuning laat toe het risico op verlies van expertise te verminderen en de duurzame implementatie van effectieve praktijken te versterken.

Aanbevelingen

Om de bestaande expertise te consolideren en de duurzaamheid ervan in alle betrokken sectoren te waarborgen, wordt het volgende aanbevolen:

1. **Het versterken van mandaten en middelen van de "gender"-referentiepersonen**, met duidelijke doelstellingen en opvolgings- of monitoringsmechanismen.
2. **Het institutionaliseren van sectorale expertisecentra** binnen zorg, onderwijs en politiediensten.
3. Het **koppelen van preventiebeleid** rond grensoverschrijdend gedrag **aan subsidie- en erkenningsvoorwaarden.**
4. Het opschalen van bewezen trajecten **via nationale kwaliteitscriteria en intervisiemechanismen.**

2.3.6. Inclusieve professionele praktijken en veilige publieke ruimtes

Bevindingen

De integratie van de realiteit van gendergerelateerde minderheden (vrouwen, kinderen, LGBTQIA+-personen, personen met een handicap en personen in een onregelmatige situatie) en **intersectionele benaderingen blijft ongelijk verdeeld over opleidingen en sectoren en is nog te veel afhankelijk van tijdelijke financiering.**

Bovendien blijft **de strijd tegen seksisme en gendergerelateerd geweld in de publieke ruimte versnipperd**, met heterogene meldingssystemen en een beperkte opvolging van de gegevens.

Een werkelijk inclusieve preventie vereist een coherente samenwerking tussen de verschillende bestuursniveaus en sectoren.

Aanbevelingen

Om inclusieve professionele praktijken te versterken en de veiligheid in de openbare ruimte te verbeteren, wordt het volgende aanbevolen:

1. **Het structureel verankeren van LGBTQIA+-modules** en intersectionele benaderingen in opleidingen van politie, gezondheidszorg en psychosociale beroepen.
2. **Het voorzien van structurele financiering voor deskundige organisaties** die actief zijn in de preventie en begeleiding van gendergerelateerd geweld.
3. **Het definiëren van een gemeenschappelijke minimale sokkel voor opleidingen,** met inbegrip van terminologie, referentiecases uit klinische of professionele contexten en mechanismen voor doorverwijzing naar gespecialiseerde diensten.

4. **Het oprichten van een interfederale taskforce mobiliteit en veiligheid** met gezamenlijke KPI's om de coördinatie van het overheidsbeleid te versterken.
5. **Het ontwikkelen van een uniform meldsysteem voor gendergerelateerd geweld in de openbare ruimte** met integratie van good practices, waaronder omstaanderstrainingen en veilige meldsystemen.

Conclusie

Preventie bij professionals vormt een **essentiële beleidshefboom in de strijd tegen gendergerelateerd geweld**. Het huidige landschap wordt echter gekenmerkt door **gefragmenteerde initiatieven, onzekerheid over financiering en een ongelijke verdeling van expertise.**

Het volgende Nationaal Actieplan moet daarom evolueren naar een beleid van **duurzame professionalisering van eerstelijnsactoren**. Daarbij moeten opleiding, ondersteuning van professionals, intersectoriële samenwerking en evaluatie van praktijken op een structurele manier worden geïntegreerd. Deze evolutie moet gebaseerd zijn op een geharmoniseerde, op bewijsmateriaal gestoelde aanpak, om een consistente kwaliteit te waarborgen in preventie, detectie en begeleiding over het hele grondgebied. We moeten doorgaan met het ontwikkelen van een geharmoniseerde aanpak die steunt op wetenschappelijk onderbouwde gegevens. Zo kan de kwaliteit op het gebied van preventie, opsporing en begeleiding gewaarborgd worden.

2.4. Bescherming

Inleiding: slachtoffers centraal in bescherming, begeleiding en ondersteuning

Uit de analyse komen twee aandachtspunten naar voren: **versterking van bestaande structuren** en **een betere analyse van behoeften en knelpunten.**

Talrijke initiatieven, proefprojecten en gevestigde praktijken hebben hun toegevoegde waarde bewezen. Hun impact blijft echter vaak beperkt door een **structureel tekort aan middelen en door een sterke focus van de subsidieverstrekkende instanties op het opzetten van nieuwe projecten.** Innovatie blijft noodzakelijk, maar het is even essentieel om de maatregelen die hun doeltreffendheid hebben bewezen te bestendigen, te consolideren en op grotere schaal in te voeren, zodat het hele grondgebied en alle doelgroepen ervan kunnen profiteren.

Het volgende NAP moet daarom prioriteit geven aan het voortzetten en consolideren van opvang- en begeleidingsvoorzieningen, de samenwerking tussen diensten verbeteren en effectieve toegang tot gespecialiseerde ondersteuning voor alle slachtoffers garanderen. Tegelijkertijd zijn meer investeringen in analyse, gegevensverzameling en kennisontwikkeling onontbeerlijk om het beleid te baseren op solide bevindingen en de maatregelen doeltreffender te richten.

2.4.1. Vluchthuizen en huisvestingsnood

Bevindingen

De sector van gendergerelateerd geweld kampt met een **nijpend tekort aan plaatsen, zowel in de ambulante zorg als in de residentiële opvang, om slachtoffers op een waardige, gespecialiseerde en niet-discriminerende manier te onthalen en te begeleiden,** ongeacht hun administratieve of economische status, maar ook om hen in staat te stellen een nieuw leven op te bouwen buiten het klimaat van geweld. In sommige gebieden, zoals op het platteland, is het aanbod bijzonder beperkt. De huisvestingscrisis bemoeilijkt bovendien de toegang tot duurzame oplossingen na de opvang, terwijl slachtoffers zich vaak in een kwetsbare financiële situatie bevinden.

Aanbevelingen

Om slachtoffers van gendergerelateerd geweld de nodige toegang te geven tot veilige huisvesting wordt het volgende aanbevolen:

1. **Het structureel uitbreiden van de opvang- en begeleidingscapaciteit voor slachtoffers**. Er moet een plan komen voor duurzame huisvestingsoplossingen na de opvang. Bij de oprichting van deze verschillende opvangcentra moet er rekening gehouden worden met verschillende minderheidsgroepen, zoals vrouwen in de prostitutie en sekswerkers, vrouwen zonder verblijfsvergunning, LGBTQIA+-personen en vrouwen met een handicap.
2. **Een voldoende territoriale verspreiding en een versterkte gespecialiseerde ambulante begeleiding**, zodat slachtoffers overal toegang hebben tot de nodige ondersteuning.

2.4.2. Economisch geweld

Bevindingen

Economisch geweld vormt een vaak **onzichtbare, maar structurele dimensie** van gendergerelateerd geweld. Het uit zich onder meer in het **controleren van financiële middelen, gedwongen schuldenlast, belemmeringen tot toegang tot werk of opleiding, of het niet betalen van onderhoudsbijdragen.**

Deze mechanismen maken deel uit van **bredere economische machtsverhoudingen,** waarin vrouwen nog steeds onevenredig veel huishoudelijk en reproductief werk verrichten, dat vaak onbetaald blijft en onvoldoende wordt erkend. Deze ongelijke verdeling van arbeid draagt bij tot het **verzwakken van hun economische autonomie en kan hun financiële afhankelijkheid van een (ex-)partner versterken, waardoor het moeilijker wordt om een gewelddadige situatie te verlaten.**

In deze context is het **essentieel om de mechanismen te versterken die de economische autonomie van slachtoffers waarborgen en situaties van bestaansonzekerheid als gevolg van intrafamiliaal geweld voorkomen**. Daarbij moet bijzondere aandacht worden besteed aan de daadwerkelijke betaling van onderhoudsbijdragen, door een expliciet genderbewuste benadering te hanteren.

Aanbevelingen

Om slachtoffers van economisch geweld beter te beschermen wordt het volgende aanbevolen :

1. **De impact van ongelijkheden die voortvloeien uit huishoudelijk en reproductief werk erkennen bij de ontwikkeling van beleid ter bestrijding van gendergerelateerd geweld**, om situaties van economische afhankelijkheid beter te voorkomen.
2. **De maatregelen versterken die gericht zijn op het waarborgen van de economische autonomie van slachtoffers van intrafamiliaal geweld**, met

name door de toegang tot huisvesting, sociale rechten en werk te vergemakkelijken.

3. **Het verder ontwikkelen van de DAVO** naar een universeel en automatisch systeem, op basis van haalbaarheidsstudie in opdracht van het IGVM.
4. **Het aannemen van het herstartpakket** zodat slachtoffers van intrafamiliaal geweld kunnen vluchten en hun leven sneller en gemakkelijker kunnen heropbouwen.

2.4.3. Seksueel geweld en zorg

Bevindingen

Op het gebied van seksueel geweld blijven er uitdagingen bestaan. Hoewel initiatieven zoals de ZSG's nog verder uitgerold worden, **kampen ze met een tekort aan personeel en omvatten hun taken, als we verwijzen naar hun strikt wettelijk kader, niet alle vormen van seksueel geweld.** ZSG zijn ook niet voor alle slachtoffers relevante gesprekspartners, bijvoorbeeld niet voor slachtoffers waarbij het seksueel misbruik langere tijd geleden heeft plaatsgevonden. Bovendien zijn bepaalde minderheden, zoals vrouwen in de prostitutie en sekswerkers, evenals mensen zonder verblijfsvergunning, onvoldoende op de hoogte van hun rechten wat betreft de toegang tot deze verschillende zorgdiensten.

Alhoewel er verschillende initiatieven plaatsvinden om **psychologische hulp voor slachtoffers toegankelijker te maken blijven de wachtlijsten te lang en de kosten te hoog voor precaire groepen** zoals vrouwen met een laag (of geen) inkomen, vrouwen met een onregelmatige verblijfsvergunningen en vrouwen die op het platteland leven. Daarnaast zijn er ook initiatieven voor andere gender identiteiten maar deze blijven beperkt en kampen eveneens met wachtlijsten en hoge kosten.

Aanbevelingen

Om slachtoffers van gendergerelateerd geweld voldoende toegang te geven tot zorg geeft het platform de volgende aanbevelingen :

1. Het creëren van **voldoende psychologische ondersteuning die hand in hand gaat met een inbedding, erkenning en structurele financiering** van lotgenotenwerking in heel het land.
2. **Het structureel versterken van de personeelscapaciteit van de ZSG.**

3. **Het uitbreiden van het mandaat en werkingsgebied van de ZSG** zodat zij een bredere groep slachtoffers kunnen ondersteunen.
4. Het verder **uitbreiden van traumaverwerking binnen de ZSG** zodat slachtoffers toegang hebben tot langdurige hulp.
5. **Het versterken van de preventie van secundaire victimisatie.**
6. **Het structureel verankeren van gespecialiseerde opleidingen** in traumatologie, met formele erkenning van deze expertise.

2.4.4. Gynaecologisch geweld, VGV en bescherming

Bevindingen

Op het gebied van vrouwelijke genitale verminking zijn protocollen ontwikkeld met verloskundige diensten om toekomstige moeders die hiermee werden geconfronteerd beter te verzorgen en begeleiden. **Deze protocollen worden echter nog te weinig toegepast,** aangezien ziekenhuizen die ze opmaken en gebruiken nog steeds in de minderheid zijn.

Gynaecologisch en obstetrisch geweld vereist eveneens meer aandacht. Hoewel deze vormen van geweld op nationaal en internationaal niveau steeds meer worden erkend, blijven de preventie, opleiding en begeleiding nog gefragmenteerd en onvoldoende gefinancierd. **Het gebrek aan gegevens, geharmoniseerde protocollen en specifieke opleidingen beperkt het vermogen om dit geweld te voorkomen en slachtoffers op een adequate manier te begeleiden**.

Aanbevelingen

Om deze vormen van gendergerelateerd geweld tegen te gaan stelt het platform de volgende aanbevelingen voor :

1. **Het besteden van specifieke aandacht aan slachtoffers** van incest, gedwongen huwelijken, eergerelateerd geweld, vrouwelijke genitale verminking en aan personen in de prostitutie/sekswerkers. Een globale en multidisciplinaire begeleiding en ondersteuning is hierbij noodzakelijk.
2. **Gratis toegang tot gespecialiseerde psychologische zorg garanderen** en zorgen voor een structurele versterking van de opvang, begeleiding en gespecialiseerde zorg voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld en diens verschillende achtergronden.

3. **Een structurele implementatie en uitbreiding van medische protocollen** voor de begeleiding van zwangere vrouwen die geconfronteerd werden met VGV binnen ziekenhuizen.
4. Zorgen voor het opzetten van exit-trajecten voor slachtoffers van mensenhandel en vrouwen die gedwongen in de prostitutie zitten.
5. **Volledige implementatie van de aanbevelingen van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM)** inzake gynaecologisch en obstetrisch geweld.

2.4.5. Betere intersectorale samenwerking

Bevindingen

De aanpak van gendergerelateerd geweld vereist **een sterke ketensamenwerking tussen politie, justitie, hulpverlening, sociale diensten en gespecialiseerde organisaties.** De intersectorale samenwerking en informatie-uitwisseling blijven echter ongelijk.

De toegankelijkheid van hulp- en ondersteuningsdiensten blijft beperkt voor personen die geconfronteerd worden met meervoudige vormen van discriminatie, waaronder LGBTQIA+-personen, personen met een precair verblijfsstatuut, personen die in de prostitutie zitten en sekswerkers alsook personen met een handicap.

Aanbevelingen

Om een betere intersectorale samenwerking te bevorderen geeft het platform de volgende aanbevelingen :

1. **Het oprichten van één centraal toegangspunt voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld**, geïnspireerd op internationale goede praktijken zoals het Spaanse Viogen-systeem.
2. **Het versterken van de communicatie en een multidisciplinaire samenwerking tussen de verschillende diensten** (politie, OCMW's, hulpdiensten en parketten als tussen de verschillende diensten die slachtoffers begeleiden, maar ook de diensten die daders begeleiden).
3. **Het versterken van de samenwerking tussen de verschillende actoren binnen het maatschappelijk middenveld**, die een essentiële rol spelen in het tegengaan van gendergerelateerd geweld.

4. **Het versterken van de band tussen voorzieningen voor volwassenen en voorzieningen voor kinderen om complexe kwesties** (ouderlijk gezag, persoonlijke relaties, belang van het kind) op een geïntegreerde manier te behandelen.
5. **Het bevorderen van het casusoverleg** en andere gestructureerde uitwisselingsmechanismen die een essentiële rol spelen.

Conclusie

Een doeltreffend beleid ter bescherming tegen gendergerelateerd geweld vereist zowel een **versterking van de bestaande structuren als een betere analyse van de behoeften en belemmeringen**. Ondanks het bestaan van talrijke bewezen praktijken blijft hun impact beperkt door **een gebrek aan middelen, capaciteit en structurele verankering.**

Het volgende NAP moet daarom prioriteit geven aan het voortzetten en consolideren van opvang- en begeleidingsvoorzieningen, de samenwerking tussen diensten verbeteren en effectieve toegang tot gespecialiseerde ondersteuning voor alle slachtoffers garanderen. Tegelijkertijd zijn meer investeringen in analyse, gegevensverzameling en kennisontwikkeling onontbeerlijk om het beleid te baseren op solide bevindingen en de maatregelen doeltreffender te richten.

Enkel **een geïntegreerde aanpak die bescherming, ondersteuning, analyse en samenwerking combineert,** kan een duurzaam en doeltreffend antwoord bieden op de behoeften van slachtoffers van gendergerelateerd geweld.

2.5. Justitie

Inleiding: analyse, vooruitgang en aanbevelingen voor een betere bescherming van slachtoffers

Justitie vormt een essentiële pijler in de strijd tegen gendergerelateerd geweld. In overeenstemming met de principes van het Verdrag van Istanbul is het belangrijk om een **gestroomlijnde strafrechtelijke aanpak** te hanteren zodat zowel de **slachtoffers worden erkend en beschermd tegen gendergerelateerd geweld als daders daadwerkelijk worden vervolgd.**

Binnen het Nationaal Actieplan werden er verschillende belangrijke beleidsontwikkelingen gerealiseerd, waaronder :

1) De Stopfeminicide wet,
2) De nationale invoering van het mobiel stalkingsalarm
3) Het behoud van gendergerelateerd geweld als prioriteit in het Nationaal Veiligheidsplan als in de Kadernota integrale Veiligheid
4) De ontwikkeling van ketenaanpakken en casusoverleg met risicotaxatie-instrumenten.

Gendergerelateerd geweld blijft een grote uitdaging in België. De evolutie van de vormen van geweld en de toenemende verwachtingen op het vlak van erkenning en bescherming van slachtoffers maken een voortdurende evaluatie en aanpassing van het strafrechtelijk beleid noodzakelijk.

Onze aanbevelingen hebben betrekking op de evaluatie en consolidatie van de bestaande maatregelen, de versterking van de erkenning en bescherming van slachtoffers en de verdere ontwikkeling van het overheidsbeleid.

2.5.1. Slachtoffergerichte politie- en eerstelijnsaanpak

Bevindingen

De nodige proeftuinen werden opgezet om politieambtenaren opleidingen te verstrekken inzake gendergerelateerd geweld, **met bijzondere aandacht voor de opvang van slachtoffers en het herkennen van dwingende controle**. Deze proeftuinen zullen in de loop der jaren over het heel grondgebied worden verspreid.

Het platform wenst tevens de meerwaarde te benadrukken van het bestaan van de rubriek **"Gendergerelateerd geweld" op de SharePoint-site van de politie**. Deze rubriek bundelt verschillende nuttige middelen voor politiediensten, georganiseerd in diverse clusters (regelgeving, studiedagen, praktische tools, informatiebronnen, instrumenten zoals het mobiel stalkingalarm, enz.).

Er wordt echter vastgesteld dat **deze middelen nog onderbenut blijven** en dat hun potentieel ter ondersteuning van de professionele praktijken en de verbetering van de aanpak van gendergerelateerd geweld sterker kan worden benut. Deze worden in de loop van de komende jaren op heel het grondgebied uitgebreid.

Bovendien beschikken slachtoffers van intrafamiliaal en partnergeweld momenteel nog niet overal over de garantie van een aangepaste opvang binnen de basispolitiezorg, 24 uur per dag. Niet elke politieambtenaar heeft momenteel de nodige trainingen gevolgd om slachtoffers van gendergerelateerd geweld een adequate opvang en begeleiding te bieden.

Bijzondere aandacht dient te worden besteed aan **dossiers met een hoog risico**, zware dossiers of bijzonder complexe situaties, om te waarborgen dat deze, wanneer nodig, tijdig worden doorverwezen naar gespecialiseerde diensten. In de praktijk blijkt echter dat de **identificatie van deze situaties en hun doorverwijzing niet altijd op systematische wijze worden verzekerd.**

Daarnaast kan het gebruik van termen zoals “ernstige gevallen” of “complexere situaties”, die **vaag, subjectief en discretionair zijn,** aanleiding geven tot uiteenlopende interpretaties, soms in het nadeel van de slachtoffers.

Tot slot blijkt dat het gebruik van **risicotaxatie-instrumenten** in dossiers van intrafamiliaal geweld nog niet volledig en systematisch geïntegreerd is in de dagelijkse praktijken van de politiediensten.

Aanbevelingen

Om de slachtofferhulp binnen de politie te bespoedigen stelt het platform de volgende aanbevelingen voor :

1. **Het vormen van alle politieagenten zodat ze een gendersensitieve en traumabewuste aanpak** hanteren en in het kader van slachtofferbejegening kunnen doorverwijzen naar gespecialiseerde diensten. Een adequaat opleidingsplan moet daarom geïmplementeerd worden voor alle politieagenten zodat deze de nodige kennis kunnen vergaren om slachtoffers te beschermen en te begeleiden.
2. **Het versterken van de kennis en het gebruik van de rubriek gendergerelateerd geweld die op de SharePoint-site** van de politie wordt gehost. Via de ontwikkeling van een pedagogische aanpak om het bestaan en de inhoud van dit dossier binnen de politiediensten beter bekend te maken. Dit zou onder meer kunnen gebeuren via sensibiliseringsacties, een meer systematische integratie in opleidingen en een grotere valorisatie van deze tools in de interne communicatie.
3. **Het ontwikkelen op federaal niveau van richtlijnen met duidelijke termen,** aangezien bijvoorbeeld “ernstige gevallen” of “complexere situaties” onduidelijk, subjectief en discretionair zijn en ruimte kunnen laten voor interpretaties die ongunstig zijn voor slachtoffers.
4. **Het verplichten in alle politiezones bij gevallen van intrafamiliaal geweld**

systematisch risicoanalyses uit te voeren op basis van de beschikbare tools van het IGVM (o.a. dwingende controle) om onder meer escalatie van geweld en feminicide te voorkomen.

5. **Het invoeren van een app waarbij de politie op het terrein al bij een interventie digitaal de risicotaxatie moet kunnen invullen**, zoals bijvoorbeeld in de politiezone Antwerpen bestaat. Deze tool moet in de digitale systemen van de politie geïntegreerd worden en in de basisopleiding aan bod komen.
6. **Het implementeren van het herbezoek na een intrafamiliaal geweldsdelict** door de politie overal toepassen en bekendmaken bij de betrokkenen, dit om de bescherming van de slachtoffers te versterken.

2.5.2. Evaluatie en versterking van bestaande beleidsmaatregelen

Bevindingen

In het kader van het NAP 2021-2025 zijn verschillende belangrijke vooruitgangen geboekt, met name de goedkeuring van de Stop Feminicide-wet, de nationale invoering van het mobiel anti-stalkingsalarm en het behoud van de strijd tegen gendergerelateerd geweld als prioriteit in het Nationaal Veiligheidsplan en de Kadernota Integrale Veiligheid.

Initiatieven zoals **casusoverleg en ketenaanpak** met instrumenten voor risico-evaluatie vormen eveneens belangrijke ontwikkelingen.

Deze maatregelen worden echter nog onvoldoende geëvalueerd, geharmoniseerd en geïnstitutionaliseerd, wat hun impact beperkt, zowel op regionaal als op nationaal niveau.

Aanbevelingen

Om deze maatregelen verder te laten evalueren stelt het platform de volgende aanbevelingen voor :

1. **Het waarborgen van de continuïteit en structurele verankering van de bestaande maatregelen** door de momenteel in het kader van het NAP geïmplementeerde maatregelen te behouden en te continueren.
2. **Het opzetten van een systematisch evaluatiemechanisme voor het NAP** om de effectiviteit en relevantie van het overheidsbeleid te garanderen.
3. **Het evalueren van de mechanismen voor intersectorale samenwerking** met de verschillende actoren (politie, justitie, sociale diensten, gezondheidssector, verenigingssector, enz.) en de samenwerking versterken.

2.5.3. Versterking van de erkenning en bescherming van slachtoffers

Bevindingen

Een centraal punt in de modernisering van het strafrechtbeleid is dat er **beter rekening wordt gehouden met de behoeften van slachtoffers.**

Een uniforme en toegankelijke opvang is essentieel. Slachtoffers moeten tijdens de etappes in het traject kunnen rekenen op diensten die inzicht hebben in de verschillende vormen van gendergerelateerd geweld en de specifieke context daarvan. Dit vereist een **gemeenschappelijke kennisbasis bij professionals en een systematische verspreiding en veralgemening van bestaande goede praktijken.**

Het is ook noodzakelijk om **begeleiding op maat verder te ontwikkelen**, waarbij de continuïteit van de ondersteuning wordt gewaarborgd en effectieve toegang tot hulp en bescherming wordt verzekerd, ongeacht de feiten die zijn ondergaan.

De aanbevelingen hebben dan ook betrekking op de harmonisatie van de opvang van slachtoffers, de versterking van de opleiding en expertise van eerstelijnswerkers en de coherente toepassing van goede praktijken binnen de betrokken diensten.

Aanbevelingen

Om de continuïteit van de begeleiding van slachtoffers en een effectieve toegang tot hulp en bescherming te waarborgen, wordt het volgende aanbevolen:

1. **Het harmoniseren van de opvang van slachtoffers.**
2. **Het versterken van de opleidingen en expertise van professionals.**

3. **Het coherent toepassen van goede praktijken** binnen de betrokken diensten.

2.5.4. Voortzetting van de ontwikkeling van het overheidsbeleid

Bevindingen

Er zijn verschillende prioriteiten om een **modern en doeltreffend strafrechtelijk beleid te consolideren.**

In de eerste plaats is er **behoefte aan nauwere samenwerking tussen alle betrokken actoren** (politie, justitie, gezondheidsdiensten, gespecialiseerde organisaties) om een geïntegreerde aanpak en een efficiëntere opvolging van de dossiers te garanderen.

Ten tweede blijft **permanente bijscholing onontbeerlijk**, met name voor professionals die rechtstreeks in contact staan met slachtoffers. Deze opleidingen moeten ingaan op de specifieke kenmerken van gendergerelateerd geweld en de gevolgen daarvan voor de slachtoffers.

Het systematisch verzamelen en analyseren van gegevens blijft ook essentieel om het beleid te sturen, trends te objectiveren en maatregelen aan te passen. Betrouwbare en recente vergelijkbare gegevens zijn een noodzakelijke voorwaarde voor de sturing en evaluatie van het gevoerde beleid en de geleverde diensten.

Ten slotte is het belangrijk om de **betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij het ontwerpen en aanpassen van maatregelen te versterken.** Organisaties in het veld beschikken over onvervangbare expertise om de effectiviteit van het overheidsbeleid te verbeteren. Het platform benadrukt in dit opzicht de meerwaarde van initiatieven zoals ondersteuningsgroepen (lotgenotengroepen) op basis van peer support.

Aanbevelingen

Om een modern en doeltreffend strafrechtelijk beleid te consolideren geeft het platform de volgende aanbevelingen :

1. **Het creëren van meer samenwerking tussen alle betrokken actoren** (politie, justitie, gezondheidsdiensten, gespecialiseerde organisaties) om een geïntegreerde aanpak en een efficiëntere opvolging van de dossiers te garanderen.
2. **Het voortdurend bijscholen, met name voor professionals die in direct contact staan met slachtoffers.** Deze opleidingen moeten ingaan op de specifieke kenmerken van gendergerelateerd geweld en de gevolgen daarvan voor de slachtoffers.
3. **Het systematisch verzamelen en analyseren van gegevens** om het beleid te sturen, trends te objectiveren en maatregelen aan te passen. Betrouwbare en vergelijkbare gegevens zijn een voorwaarde voor sturing en evaluatie.
4. **Het versterken van de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij het ontwerpen en aanpassen van regelingen.** Organisaties die in het veld actief zijn, beschikken over onvervangbare expertise om de effectiviteit van het overheidsbeleid te verbeteren.
5. **Het financieel steunen van initiatieven van het middenveld**, zoals lotgenotengroepen en andere initiatieven.

2.5.5. De rechten en belangen van slachtoffers beschermen

Bevindingen

De aanpak van gendergerelateerd geweld vereist e**en sterke ketenaanpak, waaronder politie, justitie, hulpverleningsdiensten, sociale diensten en gespecialiseerde organisaties.** De intersectorale samenwerking en de uitwisseling van informatie blijven echter ongelijk, waardoor de toegankelijkheid van hulp- en ondersteuningsdiensten beperkt blijft voor personen die geconfronteerd worden met meervoudige vormen van discriminatie, waaronder LGBTQIA+-personen, personen met een precair verblijfsstatuut en personen met een handicap.

De in het NAP aangekondigde analyse over **hoe familierechtbanken omgaan met dossiers van partnergeweld** en hoe zij hun beslissingen inzake ouderlijk gezag, verblijf en omgang met kinderen motiveren, is nog niet uitgevoerd. Ook de evaluatie van het huidige wetgevingskader op dit vlak laat nog op zich wachten.

In de praktijk zijn **verbeteringen mogelijk wat betreft de informatie-uitwisseling** tussen gerechtelijke actoren, de toepassing van het tijdelijk verblijfsverbod (ITR), het gebruik van bemiddeling, alsook de inachtneming van geweld in beslissingen over bezoekrecht en verblijfsregeling van kinderen.

Aanbevelingen

Om de rechten, noden en veiligheid van slachtoffers te waarborgen, worden de volgende maatregelen aanbevolen:

1. **Het structureren van de informatiestroom en samenwerking tussen gerechtelijke instanties** door een gestroomlijnde en structurele uitwisseling van informatie tussen de familierechtbank, jeugdrechtbank, correctionele rechtbank, de Justitiehuizen, de Veilig Huizen (Vlaanderen), de

coordinerende actoren zoals DIVIco (Luik, Henegouwen en Waals Brabant) en Olista (Brussel) en de ZSG te implementeren, om de dienstverlening aan slachtoffers van intrafamiliaal en seksueel geweld te verbeteren en de behandeling van dossiers op justitieel niveau te versnellen (zoals voorzien in COL 4/2006).

2. **Het versterken van het algemeen gebruik van het tijdelijk huisverbod (THV) en bescherming van slachtoffers** door het veralgemenen van het tijdelijk huisverbod in alle situaties van intrafamiliaal geweld, gecombineerd met het aanbieden van een mobiel anti-stalkingalarm en/of een elektronische enkelband met alarm voor de dader wanneer deze de woonplaats van het slachtoffer nadert.
3. **Het aanpassen van de wetgeving rond omgangs- en verblijfsregeling** om te zorgen dat intrafamiliaal geweld expliciet wordt meegenomen bij het bepalen van het recht op omgang en verblijfsregeling van kinderen, inclusief situaties van gelijkmatig gedeeld verblijf.
4. **Het systematiseren van de risicoanalyses bij gerechtelijke beslissingen door** rechters te voorzien van kennis, instrumenten en gestandaardiseerde tools om bij elke beslissing over omgangs- en verblijfsregeling een systematische risicoanalyse toe te passen.
5. **Het inventariseren en evalueren van risico- en beheersinstrumenten** door het opstellen van een overzicht van alle beschikbare instrumenten voor risicobeheer en evaluatie, met vermelding van de actoren/professionals die ze gebruiken, inclusief een evaluatie van hun toepassing op elk niveau van de strafrechtsketen.
6. **Het informeren en opleiden van professionals binnen justitie** over het gebrek aan wetenschappelijke basis van het ouderverstotingssyndroom en over de nadelige gevolgen die het gebruik ervan kan hebben voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld.
7. **Het beperken van familiale bemiddeling bij intrafamiliaal geweld** door binnen het familierecht niet de quasi-verplichte bemiddeling in gevallen van intrafamiliaal geweld te implementeren maar een voorafgaande screening

van eerdere geweldsincidenten, risicoanalyse en vrije, geïnformeerde toestemming van de slachtoffers te laten plaatsvinden.

8. **Het veilig begeleiden van omgangsregelingen** die gericht zijn op de veiligheid van het kind en de ouder waarborgen en secundaire victimisatie voorkomen. De toepassing moet het kind als rechtssubject erkennen, niet als rechtsobject.
9. **Het belang van het kind laten primeren boven dat van de ouder met bezoekrecht.** Bezoeken mogen niet gedwongen zijn, maar stapsgewijs verlopen via een actieplan.

2.5.6. Effectieve onderzoeken en vervolging

Bevindingen

(1) Onderzoek

De ViCLAS databank van de federale politie is bedoeld om linken te zoeken tussen dossiers in verband met verkrachting en seksueel geweld met onbekende daders maar deze databank wordt nog onvoldoende gevoed door de lokale politiediensten.

(2) Vervolging

Er is sprake van een **hoge uitvalpercentage** in de vervolgingsfase bij dossiers inzake vormen van gendergerelateerd geweld die onder het Verdrag van Istanbul vallen.

Aanbevelingen

Om de doeltreffendheid van onderzoeken en vervolgingen te versterken wordt het volgende aanbevolen:

1. **Het zorgen voor systematische overdracht** van dossiers: de lokale politiediensten moeten alle dossiers van seksuele delicten systematisch doorsturen naar de federale dienst ViCLAS en **het gebruik van dit instrument effectief aanmoedigen.**
2. **Het versterken van de middelen en capaciteit van ViCLAS**: de dienst moet over extra middelen en capaciteit beschikken om de dossiers adequaat te behandelen.
3. **Het identificeren en analyseren van de oorzaken van het hoge aantal seponeringen**: de redenen voor het hoge aantal stopgezette vervolgingen in zaken van gendergerelateerd geweld tegen vrouwen tijdens de vervolgingsfase moeten worden geïdentificeerd en aangepakt, en er moeten maatregelen worden genomen om dit te verhelpen.
4. **Het integreren van een een gendersensitieve en slachtoffergerichte aanpak**:

het parket moet bij de behandeling van deze dossiers rekening houden met een genderspecifieke visie op geweld tegen vrouwen en over de nodige middelen beschikken om deze vormen van geweld prioritair te behandelen.

5. **Het garanderen van effectieve vervolgingen** van alle vormen van gendergerelateerd geweld, ook economisch en psychologisch geweld .

Conclusie

De modernisering van het strafrechtelijk beleid inzake gendergerelateerd geweld vereist een **voortdurende coördinatie tussen het beleidsonderzoek, de uitvoering, de evaluatie en de samenwerking tussen de betrokken actoren**. De recente wetgevende en operationele vooruitgang vormt een belangrijke basis, maar moet nog worden **geconsolideerd en systematisch worden geëvalueerd.**

Een beleid dat gericht is op **toegankelijke opvang, erkenning van slachtoffers en effectieve bescherming** kan bijdragen aan een veiligere en rechtvaardigere samenleving. Het is dan ook van essentieel belang dat de volgende nationale strategie deze aanbevelingen integreert en voortbouwt op bestaande maatregelen.

Enkel een **gecoördineerde aanpak, die gezamenlijk wordt gedragen door de overheid, professionals en het maatschappelijk middenveld**, kan een duurzaam en doeltreffend antwoord bieden op gendergerelateerd geweld.

2.6. Asiel en migratie

Inleiding

De zesde pijler van het NAP beoogt de dimensie van gendergerelateerd geweld structureel te integreren in het asiel- en migratiebeleid.

De uitvoering van bepaalde maatregelen binnen deze pijler verdienen erkenning. Zo leverde **het aanstellen van gendercoördinatoren** binnen de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) en Fedasil, de instantie die instaat voor de opvang van verzoekers om internationale bescherming, resultaten op (maatregel 173). Ook werden er merkbare inspanningen geleverd binnen het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS), de onafhankelijke instantie die verzoeken om internationale bescherming beoordeelt. Om **gendergerelateerde vormen van vervolging binnen asieldossiers beter te herkennen en te beoordelen**, werden zowel de protection officers die de interviews afnemen als de tolken die hierbij vertalen, opgeleid (maatregelen 165 en 175). De effectieve **kwaliteitscontrole op deze dossiers bleef echter uit** (maatregel 166).

Daarnaast speelden de Zorgcentra na Seksueel Geweld (ZSG) een belangrijke rol in het **aanbieden van medische en psychosociale ondersteuning**, ook aan slachtoffers zonder wettig verblijf (maatregel 178). Tegelijk werd vastgesteld dat deze maatregel zijn doel nog niet volledig bereikte: **informatie over het bestaan en de toegankelijkheid van deze diensten bereikte de meest kwetsbare groepen onvoldoende.**

2.6.1. Bescherming van slachtoffers zonder stabiele verblijfsstatus

Bevindingen

De grootste bezorgdheid blijft de aanhoudende ontoereikende bescherming van slachtoffers, met name vrouwen, die te maken hebben met intrafamiliaal of seksueel geweld en geen stabiele verblijfsstatus hebben. Ondanks de geplande maatregelen blijven **deze slachtoffers in de praktijk vaak afhankelijk van hun gewelddadige partner.** Deze afhankelijkheid verhoogt het risico op geweld en vormt een grote belemmering voor het zoeken van hulp en het verlaten van een gewelddadige situatie.

Zo blijven bepaalde categorieën nog steeds uitgesloten van de geplande maatregelen (maatregel 163) en is **de communicatie tussen de politie en DVZ niet voldoende geoptimaliseerd om de bescherming van slachtoffers te garanderen** (maatregel 164). Daar komt nog bij dat het idee heerst dat het indienen van een klacht kan leiden tot onmiddellijke administratieve aanhouding en een verwijderingsmaatregel, wat een extra belemmering vormt (maatregelen 176 en 177).

Aanbevelingen

Om slachtoffers van gendergerelateerd geweld zonder stabiele verblijfsstatus beter te beschermen stelt het platform de volgende aanbevelingen voor :

1. **Het waarborgen van een effectief recht op verblijf voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld** door een duidelijk mechanisme in te voeren waarmee slachtoffers van intrafamiliaal of seksueel geweld een verblijfsrecht kunnen verkrijgen, teneinde minder afhankelijk te zijn van een gewelddadige partner.
2. **Het versterken van de bescherming van slachtoffers, ongeacht hun**

verblijfsstatus, door ervoor te zorgen dat ze toegang hebben tot beschermingsmechanismen en hulpdiensten, ongeacht hun administratieve status.

3. **Het garanderen van een veilig kader voor het indienen van klachten** door ervoor te zorgen dat slachtoffers geweld kunnen melden **zonder onmiddellijk risico op administratieve aanhouding of uitzetting.**
4. **Het informeren van slachtoffers over hun rechten en de beschermingsmaatregelen** door toegankelijke en meertalige campagnes te ontwikkelen, zodat slachtoffers in een precaire verblijfsstatus op de hoogte zijn van hun rechten en de beschikbare beschermingsmechanismen.
5. **Een evaluatie uitvoeren van de categorieën slachtoffers die momenteel zijn uitgesloten** van de beschermingsmaatregelen, om deze tekortkomingen in kaart te brengen en weg te werken.

2.6.2. Gezinshereniging en bescherming van kinderen

Bevindingen

Het recht op gezinshereniging voor ouders van meisjes die als vluchteling zijn erkend vanwege het risico op gendergerelateerd geweld blijft in sommige gevallen moeilijk, zo niet onmogelijk (maatregel 179). Beperkende voorwaarden, zoals dat het kind niet in België geboren mag zijn, leiden tot situaties waarin ouders zonder legaal verblijf in België verblijven en slechts gedoogd worden omwille van de vluchtelingenstatus van hun dochter. **Deze situatie resulteert in een gebrek aan sociale rechten en beperkte mogelijkheden voor integratie, toegang tot werk en deelname aan de samenleving.**

Bovendien is de **mogelijkheid voor de ouder die in het land van herkomst is gebleven om een visum voor gezinshereniging te krijgen reeds terug afgeschaft, wat leidt tot langdurige scheidingen, met ingrijpende gevolgen voor het welzijn** van zowel kinderen en ouders.

Aanbevelingen

Om het recht op gezinshereniging te waarborgen voor ouders van meisjes die als vluchteling zijn erkend vanwege het risico op gendergerelateerd geweld, stelt het platform de volgende aanbevelingen voor :

1. **Het aanpassen van de wetgeving inzake gezinshereniging** door de beperkende voorwaarden te schrappen die ouders van meisjes die als vluchteling zijn erkend vanwege het risico op gendergerelateerd geweld, beletten om hun recht op gezinshereniging daadwerkelijk uit te oefenen.
2. “De **voorwaarde betreffende de geboorteplaats van het kind afschaffen** door de wetgeving aan te passen, zodat het feit dat het kind in België is geboren geen belemmering vormt voor gezinshereniging met de ouders.”

3. **Sociale rechten garanderen voor ouders** die in België verblijven door een statuut in te voeren dat ouders die in België verblijven vanwege de vluchtelingenstatus van hun kind toegang geeft tot sociale rechten, integratie en de arbeidsmarkt.
4. **Het voorkomen van langdurige scheiding van gezinnen door de visum- en gezinsherenigingsprocedures aan te passen.**
5. **Rekening houden met de genderdimensie in het migratiebeleid** door ervoor te zorgen dat bij procedures voor gezinshereniging het risico op gendergerelateerd geweld wordt meegenomen, met name in situaties die verband houden met vrouwelijke genitale verminking of andere vormen van gendergerelateerde vervolging.

2.6.3. Opvangvoorzieningen en rekening houden met gendergerelateerde kwetsbaarheden

Bevindingen

Er blijven belangrijke tekortkomingen bestaan in de opvangstructuren voor verzoeksters om internationale bescherming. Hoewel er op beleidsniveau stappen zijn gezet om beter rekening te houden met gendergerelateerde kwetsbaarheden (maatregel 168), blijft de concrete uitvoering in de praktijk ontoereikend.

Aanbevelingen

Om beter rekening te houden met gendergerelateerde kwetsbaarheden binnen opvangvoorzieningen stelt het platform de volgende aanbevelingen voor :

1. Het zorgen voor de **effectieve toepassing van maatregelen** om rekening te houden met gendergerelateerde kwetsbaarheden **in alle opvangstructuren voor asielzoekers.**
2. Het vaststellen van **bindende normen voor genderbewuste opvang.**
3. Het vaststellen van **duidelijke en bindende normen op het gebied van veiligheid, privacy en genderbewuste begeleiding** in opvangcentra.
4. Het zorgen voor een **initiële opleiding en bijscholing van het personeel van opvangcentra** over gendergerelateerd geweld, het identificeren van kwetsbaarheden en het doorverwijzen van slachtoffers naar gespecialiseerde diensten.
5. Het **invoeren van een monitoringmechanisme om de uitvoering van gendergerelateerde maatregelen in opvangcentra regelmatig te evalueren** en tekortkomingen in de toepassing ervan te identificeren.

2.6.4. "Veilige landen van herkomst" en procedurele waarborgen

Bevindingen

De toepassing van **de lijst van "veilige landen van herkomst" geeft eveneens aanleiding tot bezorgdheid** (maatregel 167). Versnelde en/of schriftelijke procedures beperken de mogelijkheid om individuele ervaringen met gendergerelateerd geweld adequaat te beschrijven, terwijl **deze landen niet noodzakelijk veilig zijn voor vrouwen, meisjes en/of LGBTQIA+-personen**. Bovendien is het bijzonder moeilijk om onder tijdsdruk of uitsluitend schriftelijk geweld ter sprake te brengen .

Aanbevelingen

Om betere inzichten te hebben over de veiligheid vanuit een gendergerelateerd perspectief stelt het platform de volgende aanbevelingen voor :

1. **Het integreren van een genderanalyse in de beoordeling van zogenaamde "veilige" landen van herkomst**: zodat er rekening wordt gehouden met de specifieke situatie van vrouwen en LGBTQIA+-personen, met name wat betreft gendergerelateerd geweld.
2. **Het garanderen van een grondige individuele beoordeling van VIB's**: ervoor zorgen dat asielprocedures verzoekers in staat stellen hun ervaringen met gendergerelateerd geweld volledig te beschrijven, ook wanneer hun land op de lijst van zogenaamde "veilige" landen staat.
3. **Voorzien in specifieke procedurele waarborgen voor personen die het slachtoffer zijn geweest van gendergerelateerd geweld**, met name door te voorkomen dat deze dossiers uitsluitend in het kader van schriftelijke of versnelde procedures worden behandeld.
4. **Het versterken van de opleiding van protection officers** in het herkennen en beoordelen van gendergerelateerd geweld, zodat hiermee beter rekening kan worden gehouden bij de behandeling van verzoeken om internationale

bescherming.

2.6.5. Uitdagingen voor het NAP 2026-2029

Bevindingen

Met het oog op het NAP 2026-2029 is het noodzakelijk om verder te gaan dan intenties en geïsoleerde maatregelen en structurele verbeteringen door te voeren. Dit houdt een aanzienlijke verbetering in van de **kwaliteit van de opvangstructuren, door middel van bindende normen op het gebied van veiligheid, privacy en genderbewuste begeleiding. Het genderperspectief moet ook explicieter worden geïntegreerd in alle verblijfsprocedures.**

Aanbevelingen

Om de nodige verbeteringen binnen opvangstructuren te waarborgen geeft het platform de volgende aanbevelingen :

1. Ervoor zorgen dat het NAP 2026-2029 structurele en duurzame maatregelen bevat om **gendergerelateerd geweld beter in aanmerking te nemen in het asiel- en migratiebeleid.**
2. Het vaststellen van **bindende normen op het gebied van veiligheid, privacy en genderbewuste begeleiding** in opvangstructuren voor verzoekers om internationale bescherming.
3. Het **systematisch integreren van het genderperspectief in verblijfsprocedures** door ervoor te zorgen dat alle procedures met betrekking tot verblijf expliciet een genderanalyse omvatten.

2.6.6. Aanpassingen van wetgeving en procedures

Bevindingen

Wetgevende aanpassingen zijn onontbeerlijk. In de eerste plaats moet aan **slachtoffers van intrafamiliaal geweld een effectief en afdwingbaar recht op een autonome verblijfsstatus worden gegarandeerd**, zodat zij zich daadwerkelijk kunnen losmaken van een gewelddadige partner.

Bovendien moet de **bijkomende voorwaarde dat er al een familieband bestaat in het land van herkomst, voor gezinshereniging met een als vluchteling erkend kind, worden geschrapt**. Dit is met name van **cruciaal belang voor meisjes die in België worden beschermd** vanwege het risico op genitale verminking, die hun recht op een gezinsleven daadwerkelijk moeten kunnen uitoefenen.

Aanbevelingen

Voor de nodige aanpassingen van wetgeving en procedures, stelt het Platform het volgende voor:

1. Het waarborgen van het **recht op een zelfstandige verblijfsstatus door de wetgeving aan te passen**, zodat slachtoffers van intrafamiliaal geweld een **onafhankelijke verblijfsstatus** kunnen verkrijgen en zich in alle veiligheid kunnen losmaken van een gewelddadige partner.
2. **Het schrappen van de voorwaarde dat de familieband reeds in het land van herkomst moet bestaan** zodat het kind dat in België is geboren, het recht op gezinshereniging met zijn of haar ouders kan uitoefenen.
3. **Het beschermen van het recht op gezinsleven van meisjes die het risico lopen op genitale verminking door ervoor te zorgen dat meisjes die in België bescherming genieten,** hun recht op gezinsleven met hun ouders ten volle kunnen uitoefenen, in overeenstemming met de verplichtingen van het

Verdrag van Istanbul.

2.6.7. Versterking van vaardigheden en opleiding

Bevindingen

Er is ook een **structurele specialisering van de competenties nodig**. Bewustmaking rond alle vormen van geweld tegen vrouwen en andere genderminderheden moet worden geïntegreerd in de initiële en voortgezette opleidingen van de medewerkers van DVZ, ambassades en consulaten en de ambtenaren van de burgerlijke stand, zoals dat ook het geval is voor de "gender protection officiers" bij het CGVS. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan **het continuüm van geweld, de genderbenadering, vrouwelijke genitale verminking en gedwongen huwelijken**, zodat de betrokken diensten gezinnen correct en tijdig kunnen informeren in het kader van verblijfsprocedures (gezinshereniging, werk, studie, internationale bescherming).

Aanbevelingen

Voor de versterking van van vaardigheden en opleiding, beveelt het Platform het volgende aan:

1. Het **versterken van de competenties van de betrokken actoren** door **bewustmaking** rond alle vormen van geweld tegen vrouwen te integreren in de initiële en voortgezette opleidingen.
2. De **nadruk leggen op specifieke gendergerelateerde kwesties** door in deze opleidingen aandacht te besteden aan het continuüm van geweld, de genderbenadering, vrouwelijke genitale verminking en gedwongen huwelijken.
3. **Zorgen voor correcte en tijdige informatie voor gezinnen**, zodat de betrokken diensten gezinnen gedurende hun hele verblijf betrouwbare en passende informatie kunnen verstrekken, onder meer over gezinshereniging, toegang tot werk, onderwijs en internationale bescherming.

2.6.8. Coördinatie en samenwerking

Bevindingen

Ten slotte is een **betere coördinatie tussen de betrokken actoren** van essentieel belang. Een geïntegreerde aanpak tussen DVZ, onderwijsinstellingen, politie, justitie, gezondheidsdiensten, Kind en Gezin en hulpdiensten moet worden aangemoedigd om de **informatie-uitwisseling te verbeteren, snel en gezamenlijk te kunnen optreden en proactief te reageren op signalen of risico's van gendergerelateerd geweld**, met inbegrip van intrafamiliaal geweld en vrouwelijke genitale verminking.

Aanbevelingen

Wat betreft een betere coördinatie en samenwerking, formuleert het Platform volgende aanbevelingen:

1. **Het creëren van een geïntegreerde aanpak tussen alle betrokken actoren**, zowel de migratiediensten als justitie en hulpverlening om de informatie-uitwisseling te verbeteren, snel en gezamenlijk te kunnen optreden en proactief te reageren op signalen of risico's van gendergerelateerd geweld.

Conclusie

De integratie van gendergerelateerd geweld in het asiel- en migratiebeleid is een centrale doelstelling van het NAP en er is vooruitgang geboekt, met name door middel **van opleidingen en de aanstelling van gendercoördinatoren**. Uit de analyse blijkt echter dat er nog steeds tekortkomingen zijn in de **effectieve bescherming van slachtoffers,** met name van personen zonder stabiele verblijfsstatus, en dat er zwakke punten zijn in de opvang, de procedures en de samenwerkingsmechanismen.

Het volgende NAP moet daarom verder gaan dan een logica van versnipperde maatregelen en streven naar **structurele verbeteringen, waarbij genderbewuste procedurele waarborgen, versterkte bescherming van slachtoffers en gerichte wetsaanpassingen worden gecombineerd en de nodige opleidingen voor de betrokken actoren worden gecreëerd.**

Alleen **een coherente en gecoördineerde aanpak**, waarin migratiebeleid, asiel en beschermingsmaatregelen op elkaar worden afgestemd, kan een doeltreffend **antwoord bieden op de specifieke kwetsbaarheden van slachtoffers van gendergerelateerd geweld** in een migratiecontext.

2.7. Internationale samenwerking

Inleiding: Internationale actie als hefboom voor preventie en normatieve versterking

België heeft een **voortrekkersrol gespeeld op internationaal vlak om genderkwesties aan de kaart te zetten**. België verwijst in internationale teksten en engagementen systematisch naar gendergerelateerd geweld.

Tegelijk blijft **de vertaling naar een geïntegreerde, consequente aanpak niet evident,** zowel qua gendermainstreaming als qua financiering. H**et is belangrijk dat België op internationaal vlak actief blijft** in het verankeren van genderperspectieven en de strijd tegen gendergerelateerd geweld, zowel door structureel te investeren in partnerschappen als in opleidingen, en een duidelijke koppeling te maken met de internationales kaders en het actieplan Women, Peace and Security (WPS).

2.7.1. Gendermainstreaming in het internationale beleid

Bevindingen

Hoewel België regelmatig verwijst naar gendergerelateerd geweld, blijven deze **verwijzingen vaak beperkt tot specifieke paragrafen zonder volledige gendermainstreaming.** Bovendien verschilt de toepassing ervan tussen federale entiteiten en diplomatieke posten.

Het volgende NAP moet **gendermainstreaming structureel en verplicht verankeren in alle internationale mandaten, zorgen voor een uniforme toepassing tussen entiteiten en posten, en budgettaire stabiliteit garanderen voor multilaterale partners**. Het is ook belangrijk om België duidelijk te blijven positioneren als drijvende kracht in internationale fora en samen met een pro-gendergelijkheid 'coalition of the willing' een strategie te ontwikkelen tegen anti-genderbewegingen en hun effecten op het beleid en de normatieve productie.

Een **coherente integratie van het genderperspectief** versterkt de samenhang en vergroot de impact van internationale acties.

Aanbevelingen

Om gendermainstreaming op internationaal niveau door te voeren is het volgende belangrijk:

1. Het **verplichten en verankeren van gendermainstreaming in alle internationale mandaten** van het volgende NAP. Het garanderen van **een uniforme toepassing tussen entiteiten en posten**.
2. Het **garanderen van budgettaire stabiliteit** voor multilaterale partners.

3. Het **positioneren van België als drijvende kracht in internationale fora om zo gendergelijkheid te waarborgen op internationaal niveau.**
4. Het **ontwikkelen van een antwoord op anti-genderbewegingen** en hun effecten op het beleid en de normatieve productie.

2.7.2. Versterking van de internationale normatieve kaders

Bevindingen

De ratificatiegraad en operationalisering van internationale instrumenten (Verdrag van Istanbul, CEDAW, ILO 190) blijft ongelijk, en de inspanningen missen soms aan prioriteit en strategische clustering.

Het volgende NAP moet de **diplomatieke inspanningen ter bevordering van de ratificatie en implementatie van internationale instrumenten versterken**, een coherente strategie voor politieke dialogen en multilaterale onderhandelingen ontwikkelen en partnerlanden ondersteunen bij het opstellen van wetten en beleid ter bestrijding van gendergerelateerd geweld.

Een **sterkere normatieve verankering is essentieel** om ervoor te zorgen dat internationale verbintenissen worden omgezet in effectief beleid.

Aanbevelingen

Voor de versterking van de internationale normatieve kaders formuleert het Platform volgende aanbevelingen:

1. **Het versterken van diplomatieke inspanningen** ter bevordering van de ratificatie en implementatie van internationale instrumenten.
2. Het ontwikkelen van een **coherente strategie voor politieke dialogen en multilaterale onderhandelingen.**
3. Het **ondersteunen van partnerlanden** bij het opstellen van wetten en beleid ter bestrijding van gendergerelateerd geweld.

2.7.3. Bewustmaking en opleiding in diplomatieke diensten

Bevindingen

Bewustmakings- en opleidingsinitiatieven over gendergerelateerd geweld blijven **versnipperd en onvoldoende geïntegreerd** binnen diplomatieke praktijken en mandaten.

Structurele opleiding versterkt de vroegtijdige opsporing, de juiste begeleiding en de samenhang van de diplomatieke praktijken.

Aanbevelingen

Bewustmaking en opleiding moet gerealiseerd worden door:

1. **Het invoeren van een verplicht opleidingskader** over het continuüm van geweld, genitale verminking van vrouwen en gedwongen huwelijken.
2. **Het ontwikkelen van structurele partnerschappen** met gespecialiseerde organisaties.
3. **Het ondersteunen van jaarlijkse bewustmakingsacties** in ambassades.
4. **Het garanderen dat het reisadvies** systematisch wordt bijgewerkt.

2.7.4. Bestrijding van gendergerelateerd geweld en conflictgerelateerd geweld als prioriteit

Bevindingen

Er is nog steeds **een gebrek aan een geïntegreerde strategie** en de evaluatie blijft beperkt door het ontbreken van relevante en vergelijkbare indicatoren.

Zonder indicatoren en zonder structurele financiering blijven internationale acties moeilijk meetbaar en kwetsbaar.

Met de opname van de strijd tegen gendergerelateerd geweld als prioriteit in de nieuwe Belgische humanitaire strategie, zet de federale regering een belangrijke stap.

Aanbevelingen

Voor meer inzet op bestrijding van gender- en conflictgerelateerd geweld, beveelt het Platform het volgende aan:

1. **Het systematisch integreren van de genderdimensie** in internationale missies.
2. **Het opleggen van naar gender uitgesplitste indicatoren** voor monitoring en rapportage.
3. **Het voortzetten van bijdragen aan multilaterale fondsen** om de continuïteit van de acties te waarborgen.

2.7.5. Financiële steun en transparantie ten aanzien van multilaterale partners

Bevindingen

Financiële steun is cruciaal, maar blijft onvoldoende transparant en kan in tijden van bezuinigingen kwetsbaarder worden, wat de voorspelbaarheid voor de partners beperkt.

Duurzame en transparante financiering is een basisvoorwaarde voor continuïteit en impact.

Aanbevelingen

Meer financiële steun en transparantie ten aanzien van multilaterale partners op basis van volgende aanbevelingen:

1. Het garanderen van **transparantie van de financiële stromen.**
2. Het **behouden van de basisfinanciering** voor belangrijke partners (UNFPA, UNICEF, UN Women).
3. Het expliciet **versterken van transformatieve genderprogramma's.**
4. **Het garanderen van meerjarige steun aan lokale organisaties** die opkomen voor de rechten van vrouwen, meisjes en andere gender minderheden.

2.7.6. Preventie, bewustmaking en bescherming

Bevindingen

Bewustmakingsinitiatieven worden niet systematisch herhaald en de evaluatie van hun reikwijdte en impact blijft ontoereikend.

Zonder **herhaling en evaluatie blijft bewustmaking afhankelijk van incidentele dynamieken.**

Aanbevelingen

Voor meer inzet op preventie, bewustmaking en bescherming, beveelt het Platform het volgende aan:

1. **Het plannen van structurele herhaling van de campagnes.**
2. **Het invoeren van een monitoring** van de impact en het bereik ervan.
3. Het **versterken van de diplomatieke communicatie** om informatie, preventie en bescherming coherenter te maken.

2.7.7. Internationale WPS-agenda (Women, Peace and Security)

Bevindingen

Er is een **versterkte langetermijnvisie en een transversale integratie van WPS in verschillende beleidsterreinen** nodig, zodat de WPS-agenda niet geïsoleerd blijft van andere internationale prioriteiten.

Een **geïntegreerde WPS-aanpak** versterkt de samenhang van het beleid en de internationale geloofwaardigheid.

Aanbevelingen

Blijvende focus op de internationale WPS-agenda via:

1. **Het koppelen van het WPS-NAP aan diplomatieke prioriteiten.**
2. **Het integreren van WPS in handels- en veiligheidsdialogen.**
3. **Het behouden van een actieve houding van België** in de strijd tegen seksueel geweld in conflictsituaties.

Conclusie

Internationale samenwerking kan een belangrijke hefboom zijn voor preventie in de strijd tegen gendergerelateerd geweld, normenversterking en bescherming, maar **vereist een meer coherente, gestructureerde en consistente aanpak.**

Het volgende NAP moet daarom **gender mainstreaming versterken, een strategische normatieve positie innemen, de diplomatieke capaciteiten consolideren rondom gendergerelateerd geweld, transparante en duurzame financiering garanderen en een meetbare monitoring invoeren, in expliciete samenhang met de WPS-agenda.**